

Vlaamse buitenlandse handel in producten voor tweërlei gebruik 2012

Nils Duquet

*Rapport
Augustus 2013*

Inhoudstafel

SYNTHESE	2
INLEIDING	4
1 VLAAMSE RAPPORTERINGSWIJZE OVER DE HANDEL IN PRODUCTEN VOOR TWEEËRLEI GEBRUIK ANNO 2012	6
2 INTRACOMMUNAUTAIRE OVERDRACHT	7
3 EXTRA-COMMUNAUTAIRE UITVOER	10
3.1 Uniale vergunningen	10
3.2 Individuele vergunningen	11
3.3 Globale vergunningen	12
3.3.1 Aantal bestemmingslanden	14
3.3.2 Beperking eindgebruikers	14
3.4 Aard en bestemming van de producten voor tweeërlei gebruik	15
3.4.1 Nucleaire goederen (CAT0)	15
3.4.2 Speciale materialen en aanverwante apparatuur (CAT1)	17
3.4.3 Materiaalbewerking (CAT2)	20
3.4.4 Elektronica (CAT 3)	21
3.4.5 Computers (CAT 4)	21
3.4.6 Telecommunicatie en informatiebeveiliging (CAT 5)	21
3.4.7 Sensoren en lasers (CAT 6)	23
3.4.8 Navigatie en vliegtuigelektronica (CAT7)	24
3.4.9 Zeewezen en schepen (CAT8)	24
3.4.10 Ruimtevaart en voortstuwing (CAT9)	24
3.4.11 Vergunning voor combinatie van producten	26
3.4.12 Vergunningen op basis van de catch-all bepalingen van Verordening 428/2009	27
4 BEPERKENDE MAATREGELEN T.A.V. IRAN	29
5 EXPORT VAN DE MEEST GEVOELIGE PRODUCTEN	31
6 GEWEIGERDE VERGUNNINGSAANVRAGEN	34
7 CONCLUSIES	36
8 BIJLAGE	39
8.1 Bijkomende tabellen	39
8.2 Overzicht van producten van Deel 2 van Bijlage IV van Verordening 428/2009	41
EINDNOTEN	44

Synthese

Producten voor tweëerlei gebruik zijn niet speciaal voor militaire doeleinden ontwikkeld, maar kunnen eventueel wel een militaire toepassing hebben, bijvoorbeeld in chemische of nucleaire wapens. Daarom wordt de handel in onder meer bepaalde chemische producten, nucleaire materialen of elektronica gecontroleerd. De uitvoer van deze dual-use producten vanuit Vlaanderen is gereguleerd door de Europese verordening 428/2009. In dit rapport worden de vergunningen geanalyseerd die in 2012 door de Vlaamse overheid werden uitgereikt en geweigerd.

Het afgelopen jaar werden 207 individuele en 88 globale vergunningen uitgereikt

Intra-communautaire overbrenging

In de Europese Unie bestaat er vrij verkeer van goederen. Hierdoor is slechts voor een beperkt aantal – zeer gevoelige – dual-use producten een vergunning vereist voor de overbrenging naar andere EU-lidstaten. In 2012 reikte de Vlaamse overheid hiervoor 10 individuele vergunningen^I (22,1 miljoen euro) en 3 globale vergunningen^{II} (53,3 miljoen euro) uit. Duitsland is het belangrijkste bestemmingsland van deze gevoelige producten, vooral nucleaire materialen. Geen enkele vergunningsaanvraag werd geweigerd.

Extra-communautaire export

Extra-communautaire export van dual-use producten is vergunningsplichtig. De Europese Unie voorziet wel in 6 uniale vergunningen^{III} waardoor voor bepaalde transacties geen specifieke vergunningsaanvraag nodig is. Voor de extra-communautaire export van dual-use producten werden in 2012 190 individuele vergunningen en 85 globale vergunningen uitgereikt in Vlaanderen. Het betreft vooral de export van producten uit de goederencategorieën “nucleaire goederen” (CAT0), “speciale materialen en aanverwanten” (CAT1), “materiaalbewerking” (CAT2), “sensoren en lasers” (CAT6) en “ruimtevaart en voorstuwing” (CAT9). Het gebruik van uniale en globale vergunningen maakt het moeilijk om evoluties vast te stellen.

Export van gevoelige producten naar Iran

Vanuit de internationale gemeenschap werden de voorbije jaren verschillende sancties genomen tegen Iran uit vrees dat het land kernwapens wil ontwikkelen. De export van bijna alle dual-use producten en een lijst van bijkomende gevoelige producten naar Iran is verboden. Voor een reeks andere gevoelige producten geldt een vergunningsplicht. Verder kunnen EU-lidstaten ook gebruik maken van catch-all bepalingen om handelsstromen naar het land onder vergunning te plaatsen. In 2012 werden 7 vergunningen ter waarde van 83.797 euro uitgereikt voor de export van mogelijk gevaarlijke producten naar Iran. Het betreft onder andere de export van specifieke ringvormige afdichtingen en pakkingen, en van warmtewisselaars of condensoren.

^I Een individuele vergunning heeft betrekking op een specifieke transactie: de uitvoer van welbepaalde vergunningsplichtige producten naar één welbepaalde bestemming in één welbepaald land.

^{II} Globale vergunningen laten een exporteur toe om een aantal vooraf bepaalde producten uit te voeren naar alle bestemmingen in alle landen die zijn opgenomen in de vergunning (binnen de waarde van de vergunning).

^{III} Uniale vergunningen zijn in alle EU-lidstaten geldig waardoor een specifieke vergunningsaanvraag in de eigen lidstaat niet nodig is.

Recordwaarde van geweigerde dual-use export

In 2012 werden in totaal 9 vergunningsaanvragen met een gezamenlijke waarde van 3,4 miljoen euro geweigerd voor dual-use export naar 6 landen (China, Iran, Israël, Taiwan, Turkije en Wit-Rusland). Deze geweigerde vergunningen hebben betrekking op verschillende types van dual-use producten (zoals isostatische persen, beeldcamera's en coördinatenmeetmachines). De waarde van de geweigerde dual-use export ligt hiermee ongeveer viermaal zo hoog als in 2011 en is de hoogste sinds informatie over deze gegevens publiek wordt gemaakt door de Vlaamse overheid.

De consistentie en efficiëntie van het beleid inzake weigering van dual-use export lijkt echter niet gewaarborgd. Zo werden in 2012 een aantal individuele vergunningen voor export van beeldcamera's naar Israël en Turkije geweigerd terwijl in datzelfde jaar meerdere globale vergunningen werden uitgereikt voor dezelfde producten naar dezelfde bestemmingslanden. Op deze globale vergunningen werden geen beperkingen van eindgebruikers opgelegd waardoor deze beeldcamera's dus toch kunnen uitgevoerd worden naar bestemmingen waarvoor individuele vergunningsaanvragen werden geweigerd.

Toegenomen export van de meest gevoelige dual-use producten met globale vergunningen zonder beperking van eindgebruiker

In 2012 werden tweemaal zoveel globale vergunningen voor de export van dual-use producten uitgereikt als in 2011. Dit heeft belangrijke gevolgen voor de controle op het eindgebruik van de Vlaamse dual-use producten. Het risico op ongewenst eindgebruik ligt bij globale vergunningen namelijk beduidend hoger dan bij individuele vergunningen. Daarom werd bij bijna de helft van alle globale vergunningen een beperking van de eindgebruiker opgelegd. In 2012 werden echter voor de export van de meest gevoelige dual-use producten (Deel 2 van Bijlage IV van Verordening 428/2009) ook globale vergunningen uitgereikt zonder een beperking van eindgebruiker: twee globale vergunningen voor de export van deuterium/zwaar water bestemd voor Maleisië en 14 andere bestemmingslanden. Deze gevoelige producten vormen een risicofactor voor ongewenste nucleaire proliferatie aangezien hiermee kernwapens kunnen worden ontwikkeld zonder dat men hoeft te beschikken over verrijkt uranium. De afgelopen jaren nam deze risicovolle vergunningspraktijk significant en stelselmatig toe. Dit doet de vraag rijzen welke garanties de Vlaamse overheid heeft met betrekking tot het eindgebruik van deze producten.

Inleiding

Producten voor tweëerlei gebruik, ook wel *dual-use* producten genoemd, zijn niet speciaal voor militaire doeleinden ontwikkeld, maar kunnen eventueel wel een militaire toepassing hebben. Uit veiligheidsoverwegingen wordt ook de handel in deze producten gecontroleerd, in het bijzonder om de ongewenste verspreiding van nucleaire, chemische en biologische wapens en aanverwante technologieën tegen te gaan.

De **Europese verordening 428/2009** van 5 mei 2009¹ bevat het regulerend kader voor de controle op uitvoer van deze *dual-use* producten. Deze verordening is rechtstreeks van toepassing in de hele Europese Unie, als onderdeel van het gemeenschappelijk handelsbeleid. De verordening bepaalt de grote lijnen van het vergunningsstelsel voor handel in de verschillende EU-lidstaten. Voor de implementatie van dit vergunningsstelsel hebben de EU-lidstaten evenwel een zekere “nationale” marge. Een cruciaal element van het Europees vergunningsstelsel is de uitgebreide lijst van vergunningsplichtige *dual-use* producten die in bijlage I van de verordening is opgenomen. Deze lijst is op haar beurt gebaseerd op de lijsten van de relevante internationale controleregimes (*Wassenaar Arrangement*, *Missile Technology Regime*, *Nuclear Suppliers Group*, *Australia Group* en de *Chemical Weapons Convention*). In deze – meer dan 200 pagina’s tellende – lijst worden de vergunningsplichtige *dual-use* producten verdeeld in 10 hoofdcategorieën. Het betreft de categorieën nucleaire goederen (CAT0), speciale materialen en aanverwante apparatuur (CAT1), materiaalbewerking (CAT2), elektronica (CAT3), computers (CAT4), telecommunicatie en informatiebeveiliging (CAT5), sensoren en lasers (CAT6), navigatie en vliegtuigelektronica (CAT7), zeewezen en schepen (CAT8), en ruimtevaart en voortstuwing (CAT9).

In België behoort de controle van buitenlandse handel in *dual-use* producten tot de bevoegdheid van de drie gewesten. Wanneer een bedrijf gevestigd in het Vlaams Gewest een product wil exporteren dat opgelijst staat in de bijlage I van Verordening 428/2009 dan is hiervoor in principe een vergunning vereist. De procedure om vergunningsplichtige producten te exporteren verschilt echter sterk naargelang het land van bestemming en de aard van de producten en transacties. Voor de export naar andere EU-lidstaten (intra-communautaire overbrenging) is voor de meeste *dual-use* producten **geen vergunning vereist** als gevolg van het vrij verkeer van goederen binnen de Europese Unie. Enkel voor de overbrenging van de meest gevoelige goederen (bijlage IV van de Verordening) is een vergunning vereist. Voor handel binnen de Benelux is echter nooit een vergunning vereist, ook niet voor de meest gevoelige producten. Voor de export naar landen die geen deel uitmaken van de EU (extra-communautaire export) is steeds een vergunning vereist. De EU voorziet voor bepaalde transacties van extra-communautaire export wel in **uniale vergunningen** die in alle EU-lidstaten geldig zijn en waardoor een specifieke vergunningsaanvraag niet nodig is. Indien het bedrijf geen gebruik kan maken van een uniale algemene vergunning dient het een vergunning aan te vragen bij de Dienst Controle Strategische Goederen van de Vlaamse overheid. Voor de overbrenging en uitvoer van *dual-use* producten kan een individuele of een globale vergunning worden aangevraagd. Een **individuele vergunning** heeft betrekking op een specifieke transactie: de uitvoer van welbepaalde vergunningsplichtige producten naar één welbepaalde bestemming in één welbepaald land. Deze vergunningen zijn één jaar geldig en kunnen met één jaar worden verlengd. Na het gebruik van deze vergunning of het verstrijken van de geldigheidstermijn, dient de aanvrager de vergunning terug te sturen naar de bevoegde diensten

¹ Voordien werd dit gereguleerd door Verordening 1334/2000

van de Vlaamse overheid. **Globale vergunningen** hebben, in tegenstelling tot individuele vergunningen, geen betrekking op een welbepaalde individuele transactie, maar laten een exporteur toe om een aantal vooraf bepaalde producten uit te voeren naar alle bestemmingen in alle landen die zijn opgenomen in de vergunning (binnen de waarde van de vergunning). In sommige gevallen worden globale vergunningen uitgereikt voor een beperkt aantal eindgebruikers in de vooropgestelde landen van bestemming (zie 3.3.2).

Verder heeft de Europese Unie **bijkomende beperkende maatregelen** opgelegd voor de export van een extra gamma van producten naar Iran uit vrees dat het land kernwapens wil ontwikkelen. Ook ten aanzien van Noord-Korea heeft de Europese Unie, in uitvoering van de betreffende resoluties van de Verenigde Naties, beperkende maatregelen opgelegd.

In voorliggend rapport worden de vergunningen geanalyseerd die in 2012 door de Vlaamse overheid werden uitgereikt en geweigerd voor de intracommunautaire overdracht en voor de export naar landen buiten de EU van producten voor tweeeërlei gebruik.^I Deze analyses zijn gebaseerd op de gegevens uit de officiële verslagen die de Dienst Controle Strategische Goederen van het Vlaams Gewest op haar website¹ publiceert.^{II} Bij de gemaakte analyse in dit rapport is het belangrijk op te merken dat een groot deel van de handel in producten voor tweeeërlei gebruik vrij is (binnen de EU) of via uniale algemene vergunningen plaatsvindt. Voor die handel worden geen vergunningen uitgereikt door de Vlaamse overheid. Deze transacties zijn dan ook niet opgenomen in de in dit rapport gepresenteerde analyses. Voor we de vergunningen voor de intracommunautaire overdracht en export van *dual-use* producten analyseren, bespreken we eerst beknopt de huidige rapporteringsmethodologie van de Vlaamse overheid betreffende deze vergunningen.

^I De verplichting om systematisch voor elke doorvoer van producten voor tweeeërlei gebruik een vergunning aan te vragen, is sinds 27 augustus 2009 vervallen. Een doorvoer kan onder vergunningsplicht geplaatst worden op basis van twee catch-all clausules, namelijk indien er een vermoeden is van gebruik van de vrije producten bij massavernietigingswapens of bij een militair eindgebruik in bestemmingslanden waarop een wapenembargo is afgekondigd. In 2011 werd geen enkele vergunning voor de doorvoer van producten voor tweeeërlei gebruik uitgereikt door de Vlaamse overheid.

^{II} Terwijl de wet van 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie (zoals laatst gewijzigd op 26 maart 2003) de bevoegde overheid een rapportageplicht oplegt voor vergunningen die worden uitgereikt voor de buitenlandse handel in militair materieel, is dit voor de buitenlandse handel in producten voor tweeeërlei gebruik niet het geval. Toch is er sinds januari 2007 in de publieke ruimte informatie beschikbaar over de Vlaamse vergunningen voor de uitvoer en doorvoer van producten voor tweeeërlei gebruik. Elke maand publiceert de Dienst Controle Strategische Goederen een verslag met daarin een overzicht van de uitgereikte en geweigerde uitvoervergunningen voor deze producten voor die maand.

1 Vlaamse rapporteringswijze over de handel in producten voor tweëërlei gebruik anno 2012

Sinds januari 2007 zijn maandrapporten met een overzicht van de goedgekeurde en geweigerde vergunningen voor de definitieve uitvoer en doorvoer van producten voor tweëërlei gebruik beschikbaar via de website van de Dienst Controle Strategische Goederen (DCSG). Het laatste maandverslag van 2012 (december) werd op 10 april 2013 gepubliceerd op de website van de DCSG.

In de maandrapporten worden voor elke vergunningsaanvraag standaard de volgende kenmerken vermeld:

- type vergunning (individuele of globale vergunning)
- aard van de producten^I
- land(en) van bestemming^{II}
- land van eindgebruik (indien dit verschilt van het land van bestemming)
- waarde van de vergunningsaanvraag

Het type eindgebruiker van de producten wordt, in tegenstelling tot de rapportage inzake de buitenlandse handel in militair materieel, niet meegedeeld in de periodieke verslagen over handel in dual-use producten.

^I De aard van de producten wordt in de vergunningsaanvraag beschreven aan de hand van de code voor de hoofdcategorie en de meer gedetailleerde subcategorie van de producten, gebaseerd op de Europese lijst van producten voor tweëërlei gebruik (bijlage I van EG 428/2009). Binnen deze subcategorieën worden de producten en technologie nog verder onderscheiden.

^{II} In het verleden werd bij individuele doorvoervergunningen niet enkel het land van bestemming, maar ook het land van herkomst meegedeeld. In 2012 werden echter geen doorvoervergunningen uitgereikt door de Vlaamse overheid.

2 Intracommunautaire overdracht

In de Europese Unie bestaat er vrij verkeer van goederen. Dit principe geldt – mits een aantal uitzonderingen – ook voor intracommunautair handelsverkeer in producten voor tweëerlei gebruik. Slechts in een beperkt aantal gevallen is voor de overdracht van deze producten tussen EU-lidstaten wel een vergunning vereist:

- Een eerste uitzondering betreft de uitvoer van dual-use producten uit bijlage IV van Verordening (EG) 428/2009 (waarin de meest gevoelige producten uit bijlage I worden hernomen). Voor deze producten geldt een strenger regime: ook voor intracommunautaire overdracht is een vergunning vereist.^I Het gaat hoofdzakelijk om nucleair gerelateerde producten^{II}
- Daarnaast *kan* een lidstaat, in sommige welomschreven gevallen, ook een vergunningplicht opleggen voor het overbrengen van dual-use producten die geen deel uitmaakt van bijlage IV naar een andere lidstaat.^{III}

Hierdoor hebben we enkel zicht op een beperkt deel van de overdracht van dual-use producten binnen de Europese Unie aangezien de export van deze meest gevoelige producten maar een relatief klein deel van de transfers vormt. Verder is het belangrijk om te benadrukken dat handel binnen de Benelux op dit alles nog een uitzondering vormt. Hiervoor is nooit een vergunning vereist, ook niet voor producten die op de lijst uit bijlage IV staan.

In 2012 reikte de Vlaamse overheid 13 vergunningen uit voor de overdracht van dual-use producten binnen de EU (zie tabel 1). Het betreft 10 individuele en 3 globale vergunningen. Net zoals in de vorige jaren werd in 2012 geen enkele vergunningsaanvraag voor intracommunautaire overdracht van producten voor tweëerlei gebruik geweigerd.

De meeste individuele vergunningen hebben, net als voorgaande jaren, betrekking op de overdracht van speciale splijtstoffen. Daarnaast werd er een vergunning afgegeven voor de overdracht van verrijkt lithium. De gezamenlijke waarde van de individuele vergunningen bedraagt 22,05 miljoen euro, met Duitsland als belangrijkste bestemmingsland. Dit is op zich niet verwonderlijk: samen met Frankrijk vormt Duitsland al jaren de belangrijkste afzetmarkt van Vlaamse nucleair gerelateerde dual-use producten.

^I Voor producten uit deel I van Bijlage IV bestaat de mogelijkheid van een nationale algemene vergunning voor intracommunautair handelsverkeer. Voor producten uit deel II zijn nationale algemene vergunningen voor intracommunautair handelsverkeer niet mogelijk en dient men individuele vergunningen aan te vragen. Hiervoor mogen echter geen strengere voorwaarden gelden dan voor de export van dezelfde producten naar derde landen.

^{II} Deel II van Bijlage IV bestaat enerzijds uit twee specifieke producten uit hoofde van het Verdrag inzake chemische wapens (ricine en saxitoxine) en uit producten voor NSG-technologie.

^{III} Dit kan indien aan de volgende voorwaarden cumulatief voldaan is:

- 1) de exporteur weet dat de eindbestemming van de producten buiten de Gemeenschap ligt
- 2) voor de uitvoer van producten naar die eindbestemming in de lidstaat waaruit de producten moeten worden uitgevoerd is een vergunning vereist op grond van artikel 3, 4 of 8 van verordening 428/2009, en deze export rechtstreeks vanaf zijn grondgebied, niet is toegestaan bij een algemene of globale vergunning.
- 3) de producten niet worden verwerkt of bewerkt in de zin van artikel 24 van het communautaire douanewetboek in de lidstaat waarnaar zij worden overgebracht.

Tabel 1: Overzicht van vergunningen voor intracommunautaire overdracht van producten voor tweëerlei gebruik, 2012^I

Aard van producten en bestemmingslanden	Aantal vergunningen	Waarde vergunningen
Duitsland		
- Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	2	21.892.580,00
Frankrijk		
- Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	3	47.640,00
- Verrijkt lithium (CAT 1 C233)	1	3.025,00
Oostenrijk		
- Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	1	4.200,00
Verenigd Koninkrijk		
- Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	3	104.090,00
Totaal	10	22.051.535,00
Globale vergunningen voor 24 EU-lidstaten		
- Materialen voor het absorberen van elektromagnetische golven (CAT1 C001.a)	1	6.000.000,00
- Materialen voor het absorberen van polythiofeen (CAT1 C001.a)	1	2.000.000,00
Globale vergunning voor Duitsland		
- Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	1	45.274.088,00
Totaal	3	53.274.088,00

De waarde van de individuele vergunningen voor overdracht binnen de EU ligt in 2012 significant lager dan in voorgaande jaren (zie tabel 2). De waarde van de globale vergunningen ligt daarentegen hoger dan in voorgaande jaren. Deze hoge waarde is voornamelijk het gevolg van een globale vergunning voor de overdracht van speciale splijtstoffen naar Duitsland (45,3 miljoen euro). Verder werden ook 2 globale vergunningen uitgereikt voor de overdracht van materialen voor het absorberen van elektromagnetische golven en polythiofeen naar alle EU-lidstaten (met uitzondering van Luxemburg en Nederland).^{II} Opmerkelijk is dat voor deze laatste producten in de voorgaande jaren geen (individuele of globale) vergunningen werden uitgereikt.

Tabel 2: Waarde van individuele en globale vergunningen voor dual-use producten naar de EU-lidstaten, 2007 - 2012

Jaar	Waarde individuele vergunningen	Waarde globale vergunningen
2007	124.489.775,00	-
2008	49.529.476,40	-
2009	51.579.657,48	-
2010	32.868.290,14	-
2011	55.604.542,00	10.000.000,00
2012	22.051.535,00	53.274.088,00

^I Voor volledige omschrijving en technische details van de producten die in deze en andere tabellen en tekst van voorliggend rapport worden vermeld, wordt aan de hand van de vermelde code verwezen naar de Europese lijst van dual-use producten zoals opgelijst in de bijlagen van Verordening 428/2009 van de Raad van 5 mei 2009 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer, de overbrenging, de tussenhandel en de doorvoer van producten voor tweëerlei gebruik te consulteren via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:134:0001:0269:NL:PD>

^{II} De overdracht van producten voor tweëerlei gebruik naar Luxemburg en Nederland is niet vergunningsplichtig.

Deze gegevens van 2012 wijzen mogelijk op de eerste tekenen van een significante koerswijziging waarbij globale vergunningen belangrijker worden dan individuele vergunningen voor de overdracht binnen de EU.

3 Extra-communautaire uitvoer

In deze sectie analyseren we de vergunningen die in 2012 werden uitgereikt voor de extra-communautaire export van producten voor tweëerlei gebruik. In tegenstelling tot de handel tussen EU-lidstaten is de grensoverschrijdende handel in producten voor tweëerlei gebruik naar landen buiten de Europese Unie wel vergunningsplichtig. Er bestaan echter verschillende procedures naargelang de aard van de dual-use producten en het land van bestemming.

3.1 Uniale vergunningen

Op basis van Verordening 428/2009 kunnen bedrijven in Europa voor de export naar acht geïndustrialiseerde landen (Australië, Canada, Japan, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Verenigde Staten en Zwitserland met inbegrip van Liechtenstein)^I voor de meeste dual-use producten gebruik maken van een uniale algemene uitvoervergunning^{II}. Deze uniale algemene uitvoervergunning geldt voor alle producten uit bijlage I van verordening 428/2009, met uitzondering van de producten in bijlage IIg^{III}. Een belangrijke implicatie is dat exporteurs die hiervan gebruik maken geen specifieke vergunningen meer hoeven aan te vragen voor deze export. De exporteurs dienen de nationale autoriteiten uiterlijk 30 dagen na de datum waarop de eerste uitvoer heeft plaatsgevonden hiervan wel in kennis te stellen. Voor de export van de overige producten naar deze landen dienen de exporteurs in het Vlaams Gewest individuele of globale vergunningen aan te vragen bij de Dienst Controle Strategische Goederen. Met betrekking tot de uniale algemene uitvoervergunning gelden wel twee belangrijke beperkingen. Ten eerste, mag de vergunning niet worden gebruikt indien de exporteur ervan in kennis gesteld is door de bevoegde autoriteiten dat de producten geheel of gedeeltelijk bestemd kunnen zijn voor gebruik in verband met massavernietigingswapens, of voor militair eindgebruik in een land waarop een wapenembargo van kracht is. Ten tweede, mag de vergunning niet worden gebruikt indien de betrokken producten worden uitgevoerd naar een douanevrije zone of een vrij entrepot gelegen in één van de voorgenoemde bestemmingslanden.

Ook voor export naar de overige landen bestaan er sinds kort uniale algemene vergunningen, maar deze zijn beperkter in toepassingsgebied en is meestal wel een specifieke vergunningsaanvraag vereist. De nieuwe uniale vergunningen zijn geldig sinds het in werking treden van Verordening 1232/2011 in januari 2012 en hebben betrekking op een specifiek aantal opgelijste landen voor de uitvoer van een aantal specifiek opgelijste producten en/of transacties. Twee van de uniale algemene uitvoervergunningen (Nr. EU003 en Nr. EU004) – voor respectievelijk de uitvoer na reparatie/vervanging en de tijdelijke uitvoer voor een tentoonstelling of beurs – hebben betrekking op dezelfde producten en op dezelfde 26 bestemmingslanden^{IV} (en de Franse overzeese gebieden). De producten die met deze uniale vergunning mogen worden uitgevoerd beslaan het grootste

^I Verordening 1232/2011 voegde Liechtenstein toe aan de lijst met landen waarvoor deze uniale algemene uitvoervergunning van kracht is.

^{II} Voor de aanneming van Verordening 1232/2011 werd deze uitvoervergunning een communautaire algemene uitvoervergunning genoemd.

^{III} Dit zijn alle producten uit bijlage IV plus 14 bijkomende categorieën

^{IV} De vergunningen zijn geldig voor de uitvoer naar Albanië, Argentinië, Bosnië en Herzegovina, Brazilië, Chili, China (met inbegrip van Hongkong en Macau), Kroatië, Macedonië, Franse overzeese gebieden, IJsland, India, Kazachstan, Mexico, Montenegro, Marokko, Oekraïne, Rusland, Servië, Singapore, Tunesië, Turkije, V.A.E., Zuid-Afrika en Zuid-Korea.

gedeelte van de productenlijst in bijlage I van verordening 428/2009.ⁱ De drie overige uniale vergunningen hebben betrekking op een beduidend kleiner aantal producten en bestemmingslanden:

- een uniale algemene uitvoervergunning (Nr. EU002) voor een beperkt aantal producten binnen de categorieën speciale materialen en aanverwante apparatuur (CAT1), materiaalbewerking (CAT2) en elektronica (CAT3) die bestemd zijn voor zes landen (Argentinië, IJsland, Kroatië, Turkije, Zuid-Korea en Zuid-Afrika)
- een uniale algemene uitvoervergunning (Nr. EU005) voor de uitvoer van bepaalde telecommunicatieproducten (CAT5) bestemd voor 11 landen.ⁱⁱ
- een uniale algemene uitvoervergunning (Nr. EU006) voor een aantal specifieke chemicaliën uit CAT1 bestemd voor zes landen (Argentinië, IJsland, Kroatië, Oekraïne, Turkije en Zuid-Korea).

In deze sectie worden eerst de uitgereikte individuele vergunningen overlopen. Daarna worden de uitgereikte globale vergunningen geanalyseerd en opvallende vaststellingen genoteerd. Tot slot wordt er bekeken welke individuele en globale vergunningen er per productcategorie zijn uitgereikt in 2012. Doordat voor verschillende producten en bestemmingslanden een uniale vergunning geldt, is het op basis van de uitgereikte vergunningen niet in te schatten wat de totale omvang is van de extra-communautaire export van producten voor tweërlei gebruik vanuit Vlaanderen. Bovendien wordt het, door het wegvallen van de vergunningsplicht voor bepaalde handelsstromen, ook moeilijker om te vergelijken met voorgaande jaren (vooral met betrekking tot de export van chemicaliën).

3.2 Individuele vergunningen

In 2012 reikte de Vlaamse overheid 190 individuele vergunningen uit, met een gezamenlijke waarde van 82,0 miljoen euro, voor de extra-communautaire export van producten voor tweërlei gebruik.

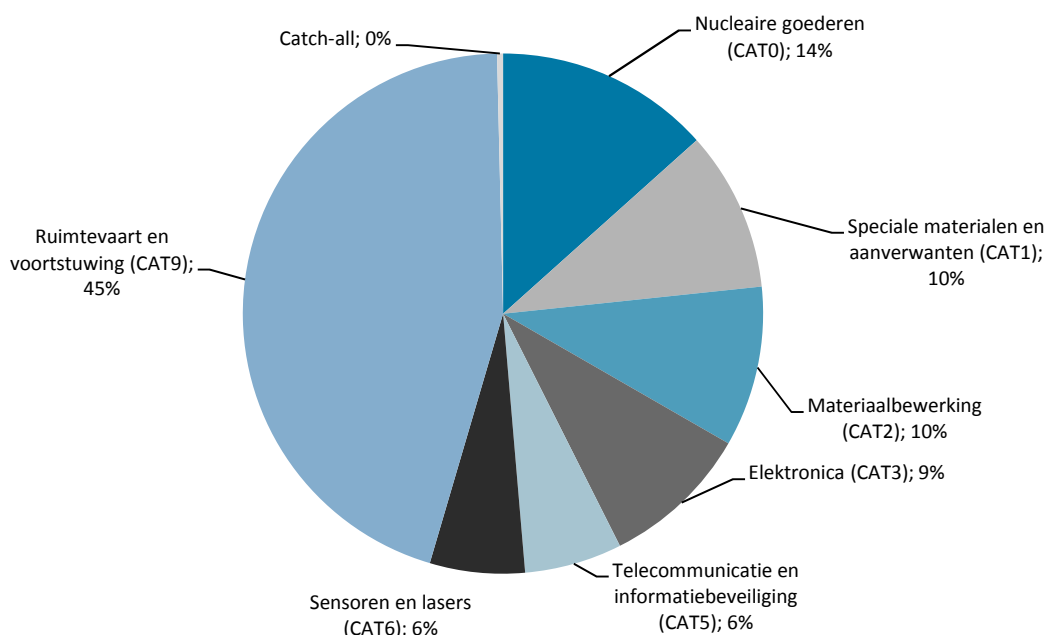
Bijna de helft (45%) van de waarde van alle individuele vergunningen in Vlaanderen in 2012 werd uitgereikt voor de export van producten voor ruimtevaart en voortstuwing (CAT9). De 14 uitgereikte vergunningen in deze categorie staan in voor een gezamenlijke waarde van bijna 37 miljoen euro. De hoge relatieve waarde van producten voor ruimtevaart en voortstuwing ligt in lijn met de trend die zich in 2011 inzette. De oorzaak hiervan is de toegenomen activiteit van een nieuw bedrijf in Vlaanderen dat zich toelegt op de productie van onbemande luchtvaartuigen.

ⁱ Het betreft de producten op Bijlage I met uitzondering van:

- producten onder secties D (programmatuur) en E (technologie)
- een specifieke lijst met producten uit de categorieën CAT 1, CAT 5, CAT 6, CAT 8 en CAT 9
- daarnaast mogen geen producten uitgevoerd worden die staan vermeld in bijlage IIg van verordening 267/2012 (onder andere nucleair gerelateerde producten).

ⁱⁱ De vergunning is geldig voor de uitvoer naar Argentinië, China (met inbegrip van Hongkong en Macau), India, Kroatië, Oekraïne, Rusland, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea.

Figuur 1: Waarde van individuele uitvoervergunningen voor extra-communautaire export van dual-use producten, in procenten per categorie, 2012

Andere belangrijke groepen van producten bij de individuele exportvergunningen in termen van waarde zijn nucleaire goederen (CAT0) (11,0 miljoen euro), speciale materialen en aanverwanten (CAT1) (8,2 miljoen euro), materiaalbewerking (CAT2) (8,2 miljoen euro) en elektronica (CAT3) (7,6 miljoen euro). Deze vergunningen staan in voor 43% van de waarde van de individueel vergunde export in Vlaanderen in 2012.

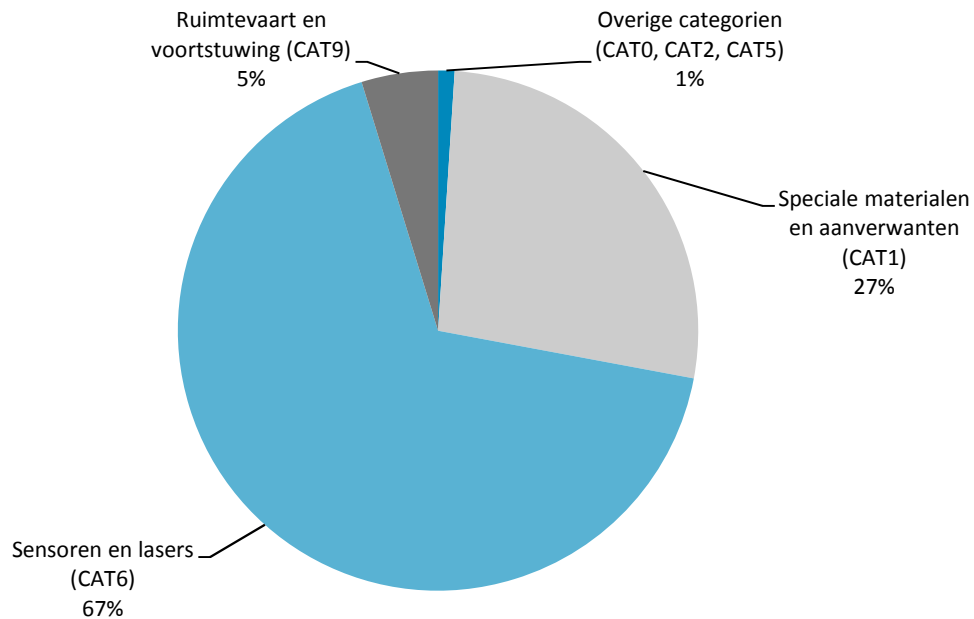
Daarnaast werden er voor een beperktere waarde ook vergunningen uitgereikt voor de export van telecommunicatie en informatiebeveiliging (CAT5) (5 miljoen euro), sensoren en lasers (CAT6) (4,8 miljoen euro) en producten die onder de catch-all bepalingen (0,3 miljoen euro) vallen. Samen staan zij in voor de overige 12% van de waarde van de individueel vergunde export in Vlaanderen in 2012.

3.3 Globale vergunningen

In 2012 werden er 85 globale vergunningen uitgereikt met een gezamenlijke waarde van 615,9 miljoen euro.¹ In termen van *waarde* werden voornamelijk globale vergunningen uitgereikt voor *focal plane arrays* en beeldcamera's met deze producten (CAT6). Daarnaast hebben de vergunningen met betrekking tot een breed gamma aan producten onder de categorie speciale materialen en aanverwanten (CAT1) en van onbemande luchtvaartuigen (CAT9) een hoge gezamenlijke waarde. Voor goederen uit de categorieën nucleaire goederen (CAT0), materiaalbewerking (CAT2) en telecommunicatie en informatiebeveiliging (CAT5) worden voor een beperkte waarde vergunningen uitgereikt (zie figuur 2).

¹ Exporteurs kunnen met een globale vergunning onbeperkt de vermelde producten uitvoeren naar alle vermelde landen in de vergunning (binnen de waarde van de vergunning). We dienen daarom de waarden van globale vergunningen als maximumbedragen te beschouwen. De cijfers over de waarde van de vergunningen geven daarom vermoedelijk een overschatting van de reële export weer.

Figuur 2: Waarde van globale uitvoervergunningen voor extra-communautaire export van dual-use producten, per categorie, 2012

De gegevens van de globale vergunningen hebben door de specifieke aard van deze vergunningen (zie eerder) vooral betrekking op potentiële export. De waarde van de globale vergunningen is een optelsom van maximumbedragen die beduidend hoger ligt dan de waarde van de daadwerkelijke export van dual-use producten met globale vergunningen.

Het *aantal* uitgereikte globale vergunningen ligt in 2012 beduidend hoger dan in voorgaande jaren. In de periode 2007-2011 werden er gemiddeld genomen jaarlijks 40 vergunningen uitgereikt. In 2012 gaat het om een verdubbeling van het aantal uitgereikte globale vergunningen (zie tabel 3).

Tabel 3: Aantal en waarde van globale vergunningen voor extra-communautaire export van dual-use producten, 2007 - 2012

Jaar	Aantal vergunningen	Waarde vergunningen
2007	30	1.149.438.187,73
2008	43	1.126.136.457,45
2009	32	1.282.416.642,38
2010	52	492.313.768,78
2011	43	471.766.566,00
2012	85	615.868.687,16

Deze verdubbeling van het aantal uitgereikte globale verdubbeling is het gevolg van de sterke stijging van het aantal globale vergunningen voor chemische stoffen (CAT1), *focal plane arrays* en beeldcamera's met *focal plane arrays* (CAT6) en onbemande luchtvaarttuigen (CAT9).

Tabel 4: Aantal globale vergunningen voor extra-communautaire export per categorie van dual-use producten, 2010 - 2012

Jaar	CAT1	CAT6	CAT9	Overige producten	Totaal
2010	34	1	0	17	52
2011	27	6	1	9	43
2012	47	16	13	9	85

3.3.1 Aantal bestemmingslanden

Opvallend is dat de stijging van het aantal uitgereikte globale vergunningen gepaard gaat met een sterke toename van het aantal globale vergunningen met slechts één bestemmingsland. In 2012 waren 67% van de uitgereikte globale vergunningen bestemd voor de uitvoer naar één land. Hoewel er een toename is van het aantal vergunningen met één bestemmingsland, ligt het gemiddelde aantal bestemmingslanden per vergunning in dezelfde grootteorde als in voorgaande jaren.¹

Tabel 5: Aantal globale vergunningen uitgereikt met één bestemmingsland (in procenten) voor extra-communautaire export van dual-use producten, 2007 - 2012

Jaar	Globale vergunningen uitgereikt voor één bestemmingsland (in procenten)
2007	17%
2008	37%
2009	38%
2010	48%
2011	29%
2012	67%

Analyse van de gegevens toont dat de stijging van het aantal globale vergunningen voor chemische stoffen (CAT1), *focal plane arrays* en beeldcamera's met *focal plane arrays* (CAT6) en onbemande luchtvaarttuigen (CAT9) vrijwel volledig te danken is aan het gestegen aantal globale vergunningen met slechts één bestemmingsland voor deze producten. Bij de chemische stoffen betreft het opvallend vaak export naar Hong Kong en vergunningen met een beperking op de eindgebruiker(s). De globale vergunningen met slechts 1 bestemmingsland zijn voor de *focal plane arrays* en verwante camera's meestal voor Rusland bestemd, terwijl ze voor de onbemande luchtvaarttuigen voor een grote verscheidenheid aan landen worden uitgereikt.

3.3.2 Beperking eindgebruikers

Normaal gesproken kan een Vlaamse exporteur met een globale vergunning dual-use producten exporteren naar alle bestemmingen binnen de vermelde bestemmingslanden. Een beperking van eindgebruikers wordt opgelegd om het risico op ongewenst eindgebruik van dual-use producten te verkleinen. De afgelopen jaren vindt er een toename plaats in het opleggen van een beperking op eindgebruikers bij globale vergunningen. In 2012 werden er bij 38 (45%) globale vergunningen een

¹ In de periode 2007-2011 werden globale vergunningen uitgereikt voor gemiddeld 12 landen per vergunning. In 2012 ligt dit aantal op 13,5 bestemmingslanden per vergunning.

beperking op eindgebruikers opgelegd. Opvallend is dat het meestal vergunningen met slechts één bestemmingsland betreft. De bestemmingslanden bevinden zich doorgaans in Azië, maar ook in Afrika en een enkele keer in Zuid-Amerika. Opvallend is dat ook voor het eerst beperkingen op eindgebruikers werden opgelegd bij export naar Zwitserland. De specifieke achterliggende motivatie voor deze beperkingen is niet bekend.

In 2012 werden ook bij meer producten uit verschillende goederencategorieën een beperking van eindgebruikers opgelegd (zie tabel 19 in bijlage). Het betreft enerzijds, net als andere jaren, grotendeels producten die behoren tot de categorie 'speciale materialen en aanverwante apparatuur' (CAT1): driekwart van alle exportlicenties met een beperking van de eindgebruikers heeft betrekking op dit type producten. Er worden met name beperkingen opgelegd bij materialen voor het absorberen van elektromagnetische golven (C001.a) en voor chemische stoffen geschikt voor het vervaardigen van toxische stoffen (C350). Anderzijds werden er beperkingen bij een exportvergunning voor producten voor telecommunicatie en informatiebeveiliging (CAT5) opgelegd en voor het eerst bij producten uit de categorieën sensoren en lasers (CAT6) en ruimtevaart en voortstuwing (CAT9). Ongeveer de helft van de vergunningen met een beperking op de eindgebruiker(s) heeft betrekking op producten die in bijlage 4 van de EU Verordening 428/2009 staan opgelijst en door de EU dus als zeer gevoelig worden geclassificeerd (zie hoofdstuk 5).

3.4 Aard en bestemming van de producten voor tweeërlei gebruik

In deze sectie overlopen we per goederencategorie uit bijlage I van Verordening 428/2009 de aard en de bestemming van de specifieke dual-use producten waarvoor in 2012 individuele en globale exportlicenties werden uitgereikt.

3.4.1 Nucleaire goederen (CAT0)

In 2012 werden 10 individuele vergunningen en 18 globale vergunningen uitgereikt voor extra-communautaire export van nucleaire goederen (CAT0).

De **individuele vergunningen**, met een gezamenlijk waarde van 11,0 miljoen euro, hebben betrekking op:

- Instrumenten voor neutronenwaarneming en –meting (A001.j) bestemd voor Rusland (22.140 euro)
- Uitrusting voor fabrieken speciaal ontworpen voor de vervaardiging van splijtstofelementen voor kernreactoren (B005) bestemd voor Brazilië (76.290,43 euro), Kazachstan (924.353 euro) en Zuid-Korea (770.967 euro)
- Natuurlijk uraan of verwarmd uraan of thorium (C001) bestemd voor Canada (520 euro) en de Verenigde Staten (1.905 euro)
- Speciale splijtstoffen (C002) bestemd voor Australië (1.305 euro), Japan (160.000 euro), de Verenigde Staten (9.017.602 euro) en Zuid-Korea (1.640 euro)
- Deuterium/zwaar water (C003) bestemd voor Wit-Rusland (189,43 euro)

- Natuurlijk/verarmd uraan of thorium (C001) en deuterium (C003) bestemd voor Israël (1.040 euro)

Vergeleken met voorgaande jaren is de waarde van de export van nucleaire goederen met individuele vergunningen sterk toegenomen. Met name de uitgereikte vergunningen voor export van speciale splijtstoffen naar de Verenigde Staten hebben een hoge waarde. Sinds de publicatie van de jaarrapporten in 2007, worden er voor het eerst vergunningen voor nucleaire goederen naar Kazachstan en Israël uitgereikt.

Tabel 6: Aantal en waarde van individuele en globale vergunningen voor extra-communautaire export van nucleaire goederen (CATO), 2007 - 2012

Jaar	Aantal individuele vergunningen	Waarde individuele vergunningen	Aantal globale vergunningen	Waarde globale vergunningen
2007	12	4.924.776,00	1	4.000,00
2008	17	3.508.013,94	4	113.000,00
2009	15	840.829,60	2	105.000,00
2010	22	1.195.629,13	2	105.000,00
2011	21	205.445,71	2	155.000,00
2012	18	10.977.952,36	2	265.000,00

De **globale vergunningen** hebben betrekking op de export van deuterium/zwaar water (C003)^I naar 14 potentiële bestemmingslanden^{II} (220.000 euro) en naar Maleisië (4.500 euro). Er werd geen beperking opgelegd op vlak van mogelijke eindgebruikers. Gezien de nucleaire aard van de producten zijn globale vergunningen zonder beperkingen op eindgebruiker opmerkelijk, maar het zijn het geen alleenstaande gevallen: ook in voorgaande jaren werden globale vergunningen zonder beperking op de eindgebruikers uitgereikt voor producten uit dezelfde goederencategorie en ongeveer dezelfde potentiële bestemmingslanden. In hoofdstuk 5 gaan we dieper in op deze vergunningen.

^I Deuterium is een isotoop van waterstof met een deutron als atoomkern. Zwaar water (deuteriumoxide) kan gebruikt worden in kerncentrales bij de splitsing van uranium, maar kan ook gebruikt worden voor de productie van waterstofbommen.

^{II} Algerije, Brazilië, China, Hongkong, India, Marokko, Montenegro, Rusland, Servië, Singapore, Taiwan, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea

3.4.2 Speciale materialen en aanverwante apparatuur (CAT1)

Traditioneel wordt in Vlaanderen het grootste aantal dual-use vergunningen aangevraagd voor de export van producten uit de categorie “speciale materialen en aanverwante apparatuur” (CAT1).

Tabel 7: Aantal en waarde van individuele en globale vergunningen voor de extra-communautaire export van speciale materialen en aanverwante apparatuur (CAT1), 2007 - 2012

Jaar	Individuele vergunningen		Globale vergunningen	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
2007	28	92.629.924,50	17	57.654.259,23
2008	35	49.150.026,87	20	64.993.528,95
2009	26	25.532.862,12	20	87.095.342,38
2010	42	12.639.035,86	34	142.989.048,78
2011	43	26.528.284,84	27	105.073.468,00
2012	70	8.169.826,39	47	165.792.735,16

In 2012 werden 70 **individuele vergunningen** voor de export van speciale materialen en aanverwante apparatuur uitgereikt door de Vlaamse overheid. Deze vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 8,2 miljoen euro. Hoewel de waarde van de vergunningen beduidend lager ligt dan voorgaande jaren, werden er wel meer individuele vergunningen uitgereikt.

De individuele vergunningen zijn bestemd voor wereldwijde export en beslaan een breed gamma aan producten. Vergunningen werden uitgereikt voor een 25-tal producten waaronder materialen voor het absorberen van elektromagnetische golven (C001.a), aluminiumlegeringen (C202.a), een grote verscheidenheid aan chemische stoffen geschikt voor het vervaardigen van toxische stoffen (C350) en voorlopers van giftige chemische stoffen en (C450) (zie tabel 8).

Sinds een aantal jaren kunnen we vaststellen dat er steeds vaker gebruikt wordt gemaakt van globale vergunningen voor de export van deze vergunningsplichtige producten.² In 2012 werden er 47 **globale vergunningen** voor de extra-communautaire export van speciale materialen en aanverwante apparatuur uitgereikt. Deze vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 165,8 miljoen euro en hebben betrekking op breed gamma van producten en op een grote verscheidenheid aan bestemmingslanden in Azië, Afrika en Zuid-Amerika (zie tabel 9). Bij 29 van de 47 uitgereikte globale vergunningen voor extra-communautaire export geldt een beperking op eindgebruiker(s) (zie 3.3.2). Bij de overige globale vergunningen kunnen deze producten wel worden uitgevoerd naar alle bestemmingen in de goedgekeurde bestemmingslanden.

Tabel 8: Aantal en waarde van individuele vergunningen voor CAT1 voor de extra-communautaire export, per subcategorie, 2012

Subcategorie voor CAT1 (individueel)	Aantal	Waarde	Bestemming
A: Systemen, apparatuur en onderdelen	0	-	
B: Test-, inspectie- en productieapparatuur	0	-	
C: Materialen	66	8.165.214,56	
- Materialen voor het absorberen van elektromagnetische golven (C001.a)	11	507.107,78	China (1x), India (3x), Rusland, Turkije (6x)
- Smeermiddelen (C006.b.1)	3	627,96	Saoedi-Arabië, V.A.E. (2x)
- Bismale-imiden (C008.a.1)	1	80.520,00	Rusland
- Aromatische polyamide-imiden (C008.a.2)	1	30.000,00	China
- Polymeren (C111.b.2)	1	22.000,00	Hongkong (met land van eindgebruik Singapore)
- Aluminiumlegeringen (C202.a)	7	1.024.888,46	China, India (3x, met 2x de Verenigde Staten als land van eindgebruik), Thailand (3x) Thailand
- Verrijkt lithium (C233)	2	10.275,00	Verenigde Staten, Zwitserland
- Thiodiglycol (C350.1)	1	28,10	Thailand
- Dimethylamine (C350.16)	1	30.000,00	Israël
- Waterstoffluoride (C350.24)	2	5.709,03	Jordanië, Saoedi-Arabië
- Triethylfosfiet (C350.30)	5	16.418,91	India (3x), Taiwan (2x)
- Fosforpentachloride (C350.38)	3	90,46	Hongkong
- Kaliumcyanide (C350.40)	1	20,73	Jordanië
- Ammoniumbifluoride (C350.42)	1	1.715,00	Marokko
- Natriumfluoride (C350.43)	1	30,75	Jordanië
- Natriumcyanide (C350.45)	2	4.811.565,00	Eritrea, Mali
- Triethanolamine (C350.46)	14	570.700,71	Algerije (2x), Congo, DRC, Kroatië, Ghana, Hongkong (3x), Israël, Ivoorkust (2x), Senegal, Taiwan
- Natriumsulfide (C350.50)	2	100,38	Chili, Libanon
- Tetrodotoxine (C351.d.8)	1	208,07	Zwitserland
- Plantpathogene natuurlijke, versterkte of gemodificeerde bacteriën (C354.b)	1	92,00	Rusland
- Chloorpicrine: trichloornitromethaan (C450.a.7)	1	15.835,60	India
- Voorlopers van giftige chemische stoffen (stoffen die een fosforatoom bevatten met daaraan gebonden een methyl-, ethyl- of (normale of iso-) propylgroep, maar geen andere koolstofatomen) (C450.b.1)	1	128,77	Jordanië
- Methyldiethanolamine (C450.b.8)	3	1.037.151,85	Algerije, Israël, Taiwan
D: Programmatuur	0	-	
E: Technologie	0	-	
Combinatie	4	4.611,83	
- Magnesium (C228) en Zirkonium (C234)	2	1.907,20	Argentinië, Jordanië
- Fosforoxychloride (C350.2) en thionylchloride (C350.9)	1	231,83	Hongkong
- Waterstoffluoride (C350.24) en Triethanolamine (C350.46)	1	2.472,80	Tunesië

Tabel 9: Aantal en waarde van globale vergunningen voor extra-communautaire export van CAT1, per subcategorie, 2012

Subcategorie voor CAT1 (globaal)	Aantal	Waarde	Bestemming
A: Systemen, apparatuur en onderdelen	0	-	
B: Test-, inspectie- en productieapparatuur	0	-	
C: Materialen	38	117.199.735,16	
- Materialen voor het absorberen van elektromagnetische golven (C001.a)	21 ^I	4.450.000,00	Brazilië, China, Hongkong (13x) ^{II} , India, Taiwan, Turkije, Zwitserland en 8 landen ^{III}
- Materialen voor het absorberen van polythiofeen (C001.c.3)	3	44.238.624,00	Taiwan, Zuid-Korea en 8 landen ^{IV}
- Aromatische polyamide-imiden (C008.a.2)	1	1.000.000,00	China
- Dimethylamine (C350.16)	2	160.000,00	Argentinië, Zuid-Korea
- Natriumcyanide (C350.45)	10	58.251.111,16	17 landen ^V
- Methyldiethanolamine (C450.b.8)	1	9.100.000,00	47 landen ^{VI}
D: Programmatuur	0	-	
E: Technologie	0	-	
Combinatie	9	48.593.000,00	
- Perfluoralkylaminen (C006.d.1.b) en perfluorcycloalkanen (C006.d.1.c) in koelvloeistoffen voor elektronische systemen	1	24.975.000,00	9 landen ^{VII}
- Dimethylamine (C350.16) en dimethylamine hydrochloride (C350.20)	1	17.000.000,00	30 landen ^{VIII}
- Waterstoffluoride (C350.24) en natriumfluoride (C350.43)	1	50.000,00	Hongkong, Taiwan
- Triethanolamine (C350.46) en natriumsulfide (C350.50)	1	700.000,00	9 landen ^{IX}
- Triethanolamine (C350.46) en methyldiethanolamine (C450.b.8)	1	5.450.000,00	10 landen ^X
- Aflatoxinen (C351.d.11) en saxitoxine (C351.d.5)	2	48.000,00	Zwiterland
- Metalen en verbindingen (C011), stuwstoffen en chemicaliën (C111), wolfram, molybdeen en legeringen daarvan (C117), hafnium (C231), chemische stoffen geschikt voor het vervaardigen van toxische stoffen en chemische mengsels (C350), humane pathogenen, zoönosen en toxinen (C351) en giftige chemische stoffen (C450)	1	330.000,00	11 landen ^{XI}
- Metalen en verbindingen (C011), stuwstoffen en chemicaliën (C111), hafnium (C231), chemische stoffen voor het vervaardigen van toxische stoffen en chemische mengsels (C350) en humane pathogenen, zoönosen en toxinen (C351)	1	40.000,00	India

^I Bij 18 vergunningen werd een beperking van eindgebruiker(s) opgelegd.

^{II} Bij 9 vergunningen werd een eindgebruik in een derde land vermeld: China 5x, Maleisië (3x) en Zuid-Korea. Er werd in deze vergunningen steeds een beperking van eindgebruiker(s) opgelegd.

^{III} Australië, Canada, Japan, Liechtenstein, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, de Verenigde Staten en Zwitserland

^{IV} Australië, Canada, Japan, Liechtenstein, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, de Verenigde Staten en Zwitserland

^V Algerije, Bolivia, Botswana, Burkina Faso (2x), Chili, DRC, Egypte, Ethiopië, Ghana, Groenland, Ivoorkust, Marokko, Mauritanië, Mexico, Namibië, Peru, Zuid-Afrika (2x)

^{VI} Algerije, Amerikaanse Maagdeneilanden, Argentinië, Azerbeidzjan, Bahrein, Bolivia, Brazilië, Brunei, Chili, China, Colombia, Cuba, Ecuador, Equatoriaal Guineë, Filippijnen, India, Indonesië, Libië, Kazachstan, Koeweit, Maleisië, Mexico, Montenegro, Nederlandse Antillen, Oekraïne, Oezbekistan, Oman, Paraguay, Peru, Qatar, Republiek Congo, Rusland, Saoedi-Arabië, Servië, Singapore, Taiwan, Thailand, Trinidad en Tobago, Tunesië, Turkije, Turkmenistan, Uruguay, Venezuela, V.A.E., Vietnam, Zuid-Afrika en Zuid-Korea

^{VII} China, Filippijnen, Hongkong, India, Indonesië, Maleisië, Singapore, Taiwan, Thailand

^{VIII} Bolivia, Brazilië, Chili, China, Colombia, Costa Rica, Cuba, Ecuador, Filippijnen, Guatemala, India, Indonesië, Israël, Maleisië, Marokko, Montenegro, Mexico, Nicaragua, Paraguay, Rusland, Saoedi-Arabië, Servië, Singapore, Taiwan, Thailand, Tunesië, Uruguay, Venezuela, Vietnam en Zuid-Afrika

^{IX} Algerije, Bahrein, Kazachstan, Koeweit, Oman, Qatar, Rusland, Saoedi-Arabië, V.A.E.

^X Algerije, India, Kazachstan, Koeweit, Maleisië, Oezbekistan, Qatar, Rusland, V.A.E. en Zuid-Afrika

^{XI} Algerije, Brazilië, China, Marokko, Montenegro, Rusland, Servië, Singapore, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea

3.4.3 Materiaalbewerking (CAT2)

De waarde en het aantal uitgereikte vergunningen voor de export van "materiaalbewerking" is significant toegenomen in 2012 (zie tabel 10). Er werden 28 **individuele vergunningen** uitgereikt met een gezamenlijke waarde van 8,2 miljoen euro. Het betreft de export van:

- Werktuigmachines (B001.a) bestemd voor Mexico (80.000 euro)
- Digitale besturingseenheden in combinatie met speciaal ontworpen programmatuur (B116.b) bestemd voor Rusland (18.220 euro)
- Isostatische persen (B104 of B204 of B204.a) bestemd voor China (850.000 euro), Rusland (3.800.000 euro en 395.000 euro) en Zuid-Afrika (130.000 euro)
- Fluorpolymeren kleppen (B350.g.2) bestemd voor Rusland (1.321,23 en 2.072,96 euro)
- Nikkel kleppen (B350.g.4) bestemd voor Zwitserland^I (9.140,16 euro)
- Fluorpolymeren pompen (B350.i.4) bestemd voor China (20.575,56 euro), Maleisië (14.000 euro) en Thailand (9.492 euro)
- Biologische veiligheidskasten (B352.f.2) bestemd voor India (394.000 euro)
- Digitale besturingseenheden (B116.b) met bijbehorende apparatuur (D101) bestemd voor China (360.000 euro, 256.000 euro, 16.881,02 euro, 24.700 euro en 111.536,60 euro), India (225.000 euro), Rusland (135.827 euro en 120.482 euro), Singapore (20.318,50 euro en 42.112,50 euro), Thailand (40.000 euro), Turkije (13.162,44 euro) en Zwitserland^{II} (275.951 euro).
- Fluorpolymeren kleppen (B350.g.2) en nikkel kleppen (B350.g.4) bestemd voor Singapore (500.000 euro)
- Fermentoren (B352.b) bestemd voor Peru (854.019,81 euro)

Tabel 10: Aantal en waarde van individuele en globale vergunningen voor voor extra-communautaire export van materiaalbewerking (CAT2) , 2007 – 2012

Jaar	Individuele vergunningen		Globale vergunningen	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
2007	4	7.754.967,46	2	605.000.000,00
2008	8	5.792.818,69	2	605.000.000,00
2009	11	7.474.315,50	3	655.000.000,00
2010	17	2.470.379,90	1	5.000.000,00
2011	14	1.913.087,49	1	5.000.000,00
2012	28	8.165.412,78	3	402.600,00

Net als voorgaande jaren werd slechts een beperkt aantal **globale vergunningen** uitgereikt. De waarde van de globale vergunningen ligt wel opvallend lager in 2012. De vergunningen werden uitgereikt voor de export van onderdelen voor chemische productieapparatuur, namelijk fluorpolymeren pompen (B350.i.4), en zijn bestemd voor Brazilië (134.200 euro), Turkije (134.200 euro) en Zuid-Korea (134.200 euro).

^I Land van eindgebruik is Oekraïne

^{II} Land van eindgebruik is Rusland

3.4.4 Elektronica (CAT 3)

In 2012 werden 7 **individuele vergunningen** uitgereikt voor de export van vergunningsplichtige dual-use elektronica (CAT3). De gezamenlijke waarde van de individuele vergunningen bedraagt 7,6 miljoen euro. Het betreft de export van:

- III/V gallium- of indium-verbindingen (C001.d) bestemd voor Rusland (500.000 euro)
- Positieve resists voor halfgeleiderlithografie (C002.a) bestemd voor Israël (1.677.500 euro, 90.585 euro en 4.361.500 euro)
- Resists (C002.d) bestemd voor Israël (928.818,33 euro)¹
- Geïntegreerde schakelingen (A001.a.10) en technologie voor de ontwikkeling of productie van vergunningsplichtige elektronica (E001) bestemd voor Libanon (20.000 euro) en voor Ghana (20.000 euro)

Tabel 11: Aantal en waarde van individuele en globale vergunningen voor extra-communautaire export van elektronica (CAT3), 2007 – 2012

Jaar	Individuele vergunningen		Globale vergunningen	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
2007	7	9.921.428,58	4	6.214.928,50
2008	6	8.648.325,90	2	2.114.928,50
2009	4	8.015.620,00	1	201.300,00
2010	6	19.851.018,33	2	6.167.750,00
2011	8	65.208.273,33	3	10.701.300,00
2012	7	7.598.403,33	1	159.338,00

Verder werd in 2012 1 **globale vergunning** uitgereikt voor de export van vergunningsplichtige elektronica (CAT 3). Het betreft meer bepaald een globale vergunning voor de export van positieve resists voor halfgeleiderlithografie (C002.a) bestemd voor China, Maleisië, Singapore en Taiwan.

3.4.5 Computers (CAT 4)

Onder de categorie “computers” (CAT4) vallen onder andere verschillende zeer specifieke computers en aanverwante programmatuur en technologie. Voor dual-use producten die behoren tot deze categorie van dual-use producten werden, net als in de voorgaande jaren, geen vergunningen uitgereikt in Vlaanderen.

3.4.6 Telecommunicatie en informatiebeveiliging (CAT 5)

Producten uit de vergunningsplichtige goederencategorie “telecommunicatie en informatiebeveiliging” (CAT5) worden in de bijlage van 428/2009 onderverdeeld in twee groepen: de producten voor telecommunicatie (deel 1) en de producten voor informatiebeveiliging (deel 2).

¹ De exportvergunningen voor verschillende soorten resists naar Israël komen jaarlijks terug. In 2012 ligt de waarde van de individuele vergunningen in dezelfde grootteorde als in de jaren voor 2010. De waarde van de individuele vergunningen lag in 2011 uitzonderlijk hoog en werd veroorzaakt door de hoge waarden van individuele vergunningen naar China en Singapore.

De vergunningen die in Vlaanderen in 2012 werden uitgereikt, hebben – zoals in de voorgaande jaren – enkel betrekking op producten voor informatiebeveiliging.ⁱ

In 2012 werden 6 **individuele vergunningen** uitgereikt voor de export van vergunningsplichtige telecommunicatie en informatiebeveiliging (CAT5). De individuele vergunningen hebben gezamenlijke waarde van bijna 5 miljoen euro. Het betreft de export van:

- Informatiebeveiligingssystemen en apparatuur (A002) bestemd voor Libië (59.082,33 euro)
- Symmetrische algoritmen voor cryptografische systemen (A002.a.1.a) bestemd voor India (19.189,90 euro), Kenia (4.000.000 euro), Pakistan (225.000 euro), Rusland (33.860,40 euro) en Turkije (130.000 euro)

Tabel 12: Aantal en waarde van individuele en globale vergunningen voor extra-communautaire export van telecommunicatie en informatiebeveiliging (CAT5) , 2007 – 2012

Jaar	Individuele vergunningen		Globale vergunningen	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
2007	10	4.863.359,82	5	480.015.000,00
2008	5	3.141.050,68	11	414.415.000,00
2009	7	6.644.544,24	6	540.015.000,00
2010	9	5.463.808,72	12	323.051.970,00
2011	8	7.318.388,10	3	20.015.000,00
2012	6	4.977.132,63	2	44.552,00

In 2012 werden 2 **globale vergunningen** uitgereikt met een gezamenlijke waarde van 44.552 euro. Dit is een aanzienlijk lagere waarde dan in voorgaande jaren. Ook in de voorgaande jaren zagen we een steeds verdere afname van de vergunningswaarde voor de export van telecommunicatie en informatiebeveiliging producten.

De 2 globale vergunningen in 2012 betreffen de export van:

- Programmatuur (D002.c.1) bestemd voor Argentinië, Brazilië, Georgië, Hongkong, IJsland Kroatië, Macedonië, Mexico, Oekraïne, Rusland, Singapore, Taiwan, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea (met een waarde van 15.000 euro)
- Symmetrische algoritmen voor cryptografische systemen (A002.a.1.a) bestemd voor Frans-Guyana, Frans-Polynesie, Nieuw-Caledonie en Reunion (met een waarde 29.552 euro)

Bij de laatst genoemde globale vergunning werd er een beperking op eindgebruikers opgelegd (zie ook tabel 19 in bijlage).ⁱⁱ

ⁱ De enige uitzondering hierop is de vergunning voor een combinatie van programmatuur en technologie voor telecommunicatiesystemen (CAT5 D001 (m.b.t. 5A001.b.5.), E001.a. (m.b.t. 5A001.d.), E001.b.3) en elektronica (CAT3 A001.a.10 en E001).

ⁱⁱ Ook in 2007 en 2010 werden bij globale vergunningen in deze categorie beperkingen op eindgebruikers opgelegd.

3.4.7 Sensoren en lasers (CAT 6)

Zowel het aantal vergunningen als de gezamenlijke waarde van de vergunningen in de categorie sensoren en lasers (CAT6) zijn beduidend toegenomen in 2012.

Er werden 39 **individuele vergunningen** uitgereikt met een gezamenlijke waarde van 4,8 miljoen euro. De export betreft voornamelijk *focal plane arrays*^I en beeldcamera's met deze producten. In 2012 werden de individuele vergunningen uitgereikt voor:

- *Focal plane arrays* (A002.a.1.d of A002.a.3.d en A002.a.3.d.1 en 2.a) bestemd voor 7 Aziatische landen^{II}
- Beeldcamera's met *focal plane arrays* (A003.b.4.a of b) bestemd voor 17 landen wereldwijd^{III}
- Optische regelapparatuur (met brandbreedten voor sturen, volgen, stabiliseren of resonatorrichten) (A004.d.2) bestemd voor Israël (650.000 euro)
- Lasers (A005.a.6.b) bestemd voor India (310.800 euro)
- Technologie voor de productie van *focal plane arrays* (E002 (m.b.t. A002.a.1.d.)) bestemd voor Israël (0,10 euro)

Tabel 13: Aantal en waarde van individuele en globale vergunningen voor extra-communautaire export van sensoren en lasers (CAT6), 2007 – 2012

Jaar	Individuele vergunningen		Globale vergunningen	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
2007	5	745.470,52	1	550.000,00
2008	2	55.450,39	3	33.000.000,00
2009	7	720.702,91	0	-
2010	10	1.441.176,78	1	15.000.000,00
2011	17	2.104.493,70	6	178.274.798,00
2012	39	4.843.663,38	16	414.577.512,00

Het aantal uitgereikt **globale vergunningen** in de categorie sensoren en lasers is fors toegenomen in 2012. De 16 uitgereikte globale vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 414,6 miljoen euro.^{IV} Dit is een sterke stijging van de waarde ten opzichte van voorgaande jaren en in belangrijke mate het gevolg van een aantal vergunningen met een zeer grote groep van potentiële bestemmingslanden. De vergunningen werden uitgereikt voor de export van:

- *Focal plane arrays* (A002.a.1.d) met bestemmingslanden Rusland (201.300 euro) en Zuid-Korea (201.300 euro)

^I *Focal plane arrays* zijn een bepaald type van ontvangers die worden gebruikt voor warmtebeeldcamera's.

^{II} China (307.600 euro), Hongkong (met eindgebruiker in China) (100.650 euro), India (33.550 euro), Singapore (674.983,45 euro), Maleisië (27.884,15 euro) en Taiwan (6.710 euro) en Hongkong/Singapore (met eindgebruiker in China) (2.000.000 euro)

^{III} Brazilië (40.260 euro), Bosnië-Herzegovina (1.376 euro), Chili (3.797,86 euro en 36.183,68 euro), China (16.104 euro), Congo (71.950 euro), Hongkong (met eindgebruiker in China) (47.000 euro), Israël (3.207,47 euro), Jemen (5.033,50 euro), Jordanië (2.227,94 euro, 3.900,59 euro en 3.799,94 euro), Libanon (2.701,45 euro), Mexico (29.625 euro), Rusland (68.450 euro, 8.540 euro, 23.940 euro), Saoedi-Arabië (118.850 euro), Singapore (59.900 euro, 30.100 euro, 8.590,66 euro en 7.950 euro), Turkije (11.165 euro), Zuid-Afrika (7.200 euro) en Zuid-Korea (50.566,56 euro en 51.968,95 euro)

^{IV} Verder werd in de verslagen van de DCSG ook een tijdelijke globale vergunning opgenomen. Het betreft de export van (CAT6 A003.b.4.a). Op de vergunningen staat een bedrag van 859.200 euro. De bestemmingslanden zijn Chili, China, Colombia, Filipijnen, Ghana, India, Kazachstan, Kenia, Koeweit, Maleisië, Mauritius, Mexico, Pakistan, Peru, Qatar, Rusland, Saoedi-Arabië, Tanzania, Thailand, V.A.E., Zuid-Afrika en Zuid-Korea. Andere tijdelijke globale vergunningen werden in 2012 niet gerapporteerd.

- Beeldcamera's met *focal plane arrays* (A003.b.4.a) naar Rusland (2x), de Verenigde Arabische Emiraten en 21 bestemmingslanden^I
- Beeldcamera's met *focal plane arrays* (A003.b.4.b) naar 135 bestemmingslanden (2x) en 7 bestemmingslanden^{II}
- Beeldcamera's met *focal plane arrays* (A003.b.4.a en b)
 - o een vergunning bestemd voor Rusland
 - o een vergunning bestemd voor Turkije
 - o een vergunning voor 10 bestemmingslanden^{III}
 - o twee vergunningen voor 132 (identieke) bestemmingslanden
 - o twee vergunningen voor 135 (identieke) bestemmingslanden.

Bij een aantal van deze globale vergunningen werd een beperking op vlak van eindgebruikers opgelegd door de Vlaamse overheid. Het betreft meer bepaald twee vergunningen voor de export van beeldcamera's met *focal plane arrays* bestemd voor Rusland en een vergunning bestemd voor de Verenigde Arabische Emiraten. Deze beperking van de eindgebruikers zijn om een aantal redenen opmerkelijk. Ten eerste omdat het de eerste keer is dat zo een beperking wordt opgelegd bij de export van producten uit de categorie sensoren en lasers (CAT6). Ten tweede omdat voor dezelfde producten in 2012 ook globale vergunningen zonder beperking van eindgebruikers werden uitgereikt met als mogelijk bestemmingsland Rusland of de Verenigde Arabische Emiraten.

3.4.8 Navigatie en vliegtuigelektronica (CAT7)

Onder de categorie "navigatie en vliegtuigelektronica" (CAT7) valt bijvoorbeeld ontvangstapparatuur voor wereldwijde satellietnavigatiesystemen en/of bijhorende onderdelen. Vergunningen voor dual-use producten die behoren tot deze categorie van producten komen slechts in beperkte mate voor in Vlaanderen. In 2012 werden geen vergunningen uitgereikt in Vlaanderen voor deze dual-use producten.

3.4.9 Zeewezen en schepen (CAT8)

Onder producten van de categorie "zeewezen en schepen" (CAT8) vallen onder andere verschillende types van onderwatervoertuigen en verwante apparatuur en onderdelen. Voor dual-use producten die behoren tot deze categorie werden, net als in de voorgaande jaren, geen vergunningen uitgereikt in Vlaanderen.

3.4.10 Ruimtevaart en voortstuwing (CAT9)

In 2012 werden 14 individuele en 13 globale vergunningen uitgereikt voor de vergunningsplichtige export uit de categorie ruimtevaart en voortstuwing (CAT9). Het betreft meer bepaald vergunningen voor de export van onbemande luchtvaartuigen (A012.a) en aanverwante systemen (A012.b.2), lanceerrichtingen (A115.a) en programmatuur voor gebruik van deze producten (D004.e). In 2011 werden er voor het eerst in Vlaanderen exportvergunningen uitgereikt voor

^I Argentinië, Bolivia, Brazilië, Chili, Colombia, Cuba, Ecuador, India, Mexico, Nicaragua, Oekraïne, Panama, Paraguay, Peru, Rusland, Rusland, Singapore, Taiwan, Turkije, Uruguay, Zuid-Afrika en Zuid-Korea

^{II} Argentinië, Brazilië, Oekraïne, Rusland, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea

^{III} Argentinië, Brazilië, Chili, Mexico, Oekraïne, Peru, Rusland, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea

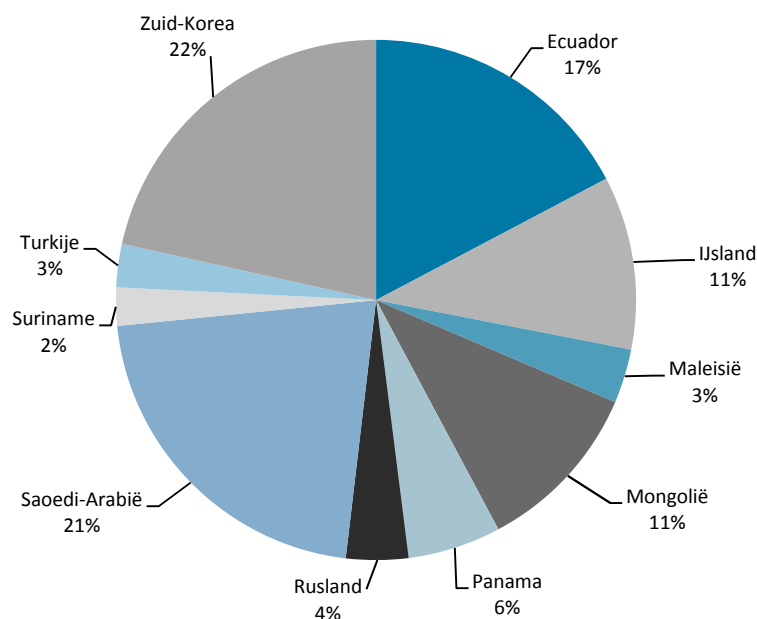
dergelijke producten en dat is een direct gevolg van de activiteiten van een nieuw Vlaams bedrijf dat gespecialiseerde onbemande luchtvaartuigen produceert. De vergunning in 2009 voor de export van dual-use producten uit de categorie ruimtevaart en voortstuwing heeft betrekking op de eenmalige export van een ruimtelanceervoertuig naar Rusland.

Tabel 14: Aantal en waarde van individuele en globale vergunningen voor extra-communautaire export van ruimtevaart en voortstuwing (CAT9), 2007 – 2012

Jaar	Individuele vergunningen		Globale vergunningen	
	Aantal	Waarde	Aantal	Waarde
2007	0	-	0	-
2008	0	-	0	-
2009	1	10.866.880,00	0	-
2010	0	-	0	-
2011	7	53.507.964,00	1	152.547.000,00
2012	14	36.975.800,00	13	29.226.950,00

De gezamenlijke waarde van de **individuele vergunningen** voor de export van onbemande luchtvaartuigen en toebehoren bedraagt bijna 37 miljoen euro. De export is bestemd voor Ecuador, IJsland, Maleisië, Mongolië, Panama, Rusland, Saoedi-Arabië, Suriname, Turkije en Zuid-Korea (zie figuur 3).

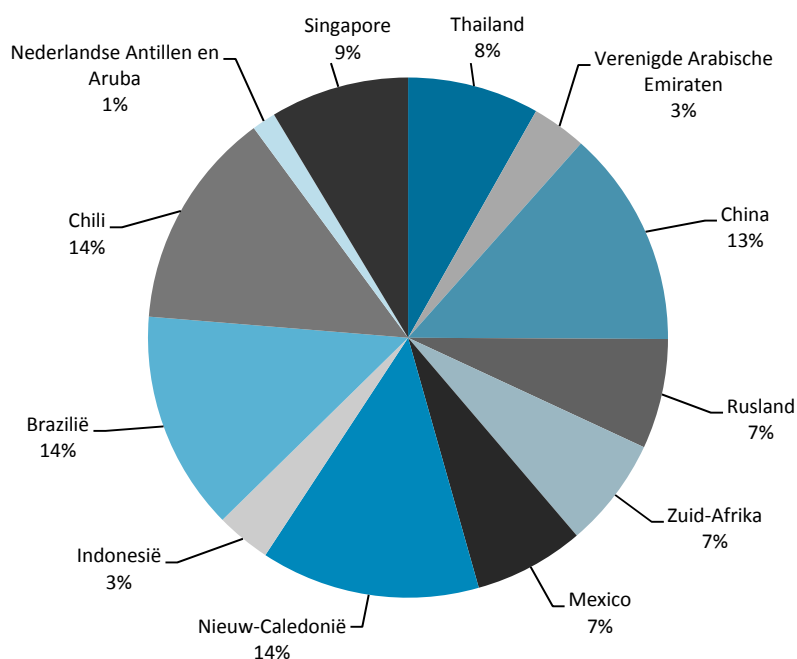
Figuur 3: Waarde van individuele uitvoervergunningen voor extra-communautaire export van CAT9 producten, per bestemmingsland, 2012

De **globale vergunningen** hebben een gezamenlijke waarde van 29,2 miljoen euro. Eén globale vergunning werd uitgereikt voor de export van onbemande luchtvaartuigen en toebehoren naar Aruba en de Nederlandse Antillen. De andere twaalf vergunningen, met elk één bestemmingsland, betreft export naar Brazilië, Chili, China, Indonesië, Mexico, Nieuw-Caledonië, Rusland, Singapore (met eindgebruik in Maleisië), Thailand (2x), Verenigde Arabische Emiraten en Zuid-Afrika.

Bij de vier globale vergunningen naar China, Indonesië, Thailand en de Verenigde Arabische Emiraten werd er een beperking van eindgebruikers opgelegd. Dit is bij meer dan een derde (31%) van de uitgereikte globale vergunningen in deze categorie en er worden dus relatief vaak beperkingen op eindgebruikers opgelegd. Het is voor het eerst dat er in deze categorie beperkingen op eindgebruikers worden opgelegd.

Figuur 4: Waarde van globale uitvoervergunningen voor extra-communautaire export van CAT9 producten, per bestemmingsland, 2012

3.4.11 Vergunning voor combinatie van producten

In 2012 werden twee vergunningen uitgereikt voor de export van een combinatie van dual-use producten.

Een eerste vergunning betreft een individuele vergunning voor de export van deuterium/zwaar water (CAT0 C003) en triethylfosfiet (CAT1C350.30), met een waarde van 734,11 euro, bestemd voor Jordanië.

Een tweede vergunning betreft een globale vergunning voor de export van:

- op bestelling geïntegreerde schakelingen waarbij ofwel de functie ofwel de embargostatus van de apparatuur waarin de geïntegreerde schakelingen zullen worden toegepast, niet aan de fabrikant bekend is¹ (CAT3 A001.a.10) en bijhorende technologie (CAT 3 E001)

¹ Het betreft schakelingen met één of meer van de volgende kenmerken:

- a) meer dan 1 500 in/uitgangspunten;
- b) een typische „voortplantingsvertragingstijd van de basispoort” van minder dan 0,02 ns, of

- programmatuur en technologie (CAT5 D001, E001.a en E001.b.3) voor telecommunicatiesystemen en -apparatuur, en speciaal daarvoor ontworpen onderdelen en toebehoren, met een digitaal bestuurd radio-ontvangers:

- a) met meer dan 1 000 kanalen;
- b) die een „frequentiewisseltijd” hebben korter dan 1 ms;
- c) die automatisch een deel van het elektromagnetische spectrum afzoeken of aftasten, en
- d) die de ontvangen signaalfrequentie of het zendertype identificeren;

De vergunning, met een waarde van 5,4 miljoen euro, heeft als bestemmingslanden China, Zuid-Korea en Taiwan. Er werd bij deze vergunning een beperking van eindgebruiker(s) opgelegd.

3.4.12 Vergunningen op basis van de catch-all bepalingen van Verordening 428/2009

Naast de uitvoer van producten die zijn opgelijst in bijlage I van EG 428/2009, is ook een *catch-all* clause opgenomen in artikel 4 van deze verordening. In drie welomschreven situaties kan ook voor de uitvoer van ‘vrije’ producten een vergunning worden vereist, namelijk:

- indien de exporteur door de bevoegde autoriteiten van de lidstaat waar hij is gevestigd, is meegedeeld dat de producten in kwestie geheel of gedeeltelijk bestemd zijn of kunnen zijn voor gebruik in verband met de ontwikkeling, de productie, de behandeling, de bediening, het onderhoud, de opslag, de opsporing, de herkenning of de verspreiding van chemische, biologische of nucleaire wapens of andere nucleaire explosiemiddelen, of voor de ontwikkeling, de productie, het onderhoud of de opslag van raketten die dergelijke wapens naar hun doel kunnen voeren (artikel 4.1)
- indien op het kopende land of het land van bestemming een wapenembargo rust waartoe besloten is in een door de Raad aangenomen gemeenschappelijk standpunt of gemeenschappelijk optreden of een besluit van de OVSE, dan wel een wapenembargo uit hoofde van een bindende resolutie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, en indien de exporteur door de in lid 1 bedoelde autoriteiten is meegedeeld dat de producten geheel of gedeeltelijk bestemd zijn of kunnen zijn voor militair eindgebruik (artikel 4.2)
- indien de exporteur door de in lid 1 bedoelde autoriteiten is meegedeeld dat de betrokken producten geheel of gedeeltelijk bestemd zijn of kunnen zijn om te worden gebruikt als onderdelen of componenten van militaire producten die op de nationale militaire lijst voorkomen en die vanaf het grondgebied van die lidstaat zijn uitgevoerd zonder vergunning of met schending van de in de nationale wetgeving van die lidstaat voorgeschreven vergunning (artikel 4.3)

Verder kunnen EU-lidstaten omwille van redenen van openbare veiligheid of uit mensenrechtenoverwegingen ook op basis van artikel 8 van EG 428/2009 een verbod of vergunningsplicht invoeren voor producten die niet zijn opgelijst in bijlage I.

In 2012 reikte de Vlaamse overheid 7 individuele vergunningen uit voor transacties die vergunningsplichtig waren op basis van de *catch-all* clause van artikel 4 van Verordening

c) een werkfrequentie hoger dan 3,0 GHz;

428/2009. Het gaat om 5 vergunningen voor export naar Iran met een gezamenlijke waarde van 60.507,60 euro en om 2 vergunningen voor export naar India met een gezamenlijke waarde van 235.910 euro. Over welke producten het specifiek gaat wordt niet meegedeeld in het betreffende verslag van de Vlaamse overheid.

4 Beperkende maatregelen t.a.v. Iran

Vanuit de internationale gemeenschap werden de voorbije jaren verschillende sancties genomen tegen Iran uit vrees dat het land kernwapens wil ontwikkelen. Deze beperkende maatregelen hebben o.a. betrekking op investeringen, de overdracht van kapitaal, financiële diensten en de maritieme en luchtvaartsector. Verder werden ook een aantal uitvoer- en invoerbeperkingen opgelegd die betrekking hebben op militair materieel en producten voor tweeeërlei gebruik. Verordening 423/2007 van de Raad van 19 april 2007 betreffende beperkende maatregelen ten aanzien van Iran verbood de export naar Iran van bepaalde producten¹ en stelde een vergunningsplicht in voor een reeks van andere producten en technologie. In oktober 2010 werden de beperkende maatregelen ten aanzien van Iran verstrengd en werd verordening 423/2007 vervangen door verordening 961/2010. Ook na de aanneming van verordening 961/2010 bleven de zorgen aanhouden over het karakter van het nucleaire programma van Iran. De Raad kwam tot het besluit om de maatregelen verder aan te scherpen.³ Dit leidde tot de aanneming van verordening 267/2012 en de intrekking van verordening 961/2010. Verordening 267/2012 heeft grotendeels de lijsten met verboden en vergunningsplichtige producten voor de (in)directe handel van de vervangende verordening 961/2010 overgenomen. De lijsten zijn echter wel verder aangescherpt en uitgebreid. Verordening 267/2012 trad op 24 maart 2012 in werking.

Verordening 267/2012 verbiedt de directe en indirecte handel met Iran voor alle dual-use producten en technologie uit:

- bijlage I van verordening 428/2009 (met uitzondering van bepaalde producten uit de CAT5)
- bijlage II van Verordening 267/2012

In bijlage II van Verordening 267/2012 worden goederen opgelijst die zouden kunnen bijdragen tot de verrijking, opwerking van uranium of zwaar water of tot het ontwikkelen van systemen voor het overbrengen van kernwapens.

Daarnaast bevat Verordening 267/2012 een vergunningsplicht voor de producten die staan opgelijst in haar bijlage III. Dit zijn goederen en technologie die een bijdrage kunnen leveren aan:

- de verrijking, opwerking of zwaar water verband houdende activiteiten
- de ontwikkeling van systemen voor de overbrenging van kernwapens
- de uitoefening van activiteiten in verband met andere thema's waarover het IAEA haar bezorgdheid heeft uitgesproken of heeft verklaard dat er nog geen duidelijkheid bestaat

In 2012 werden twee exporten goedgekeurd die vergunningsplichtig zijn op basis van de bijkomende beperkingen ten aanzien van Iran. Het betreft de export van ringvormige afdichtingen en pakkingen vervaardigd van fluorelastomeren (verordening 961/2010, bijlage IV.A1.003.e) met een waarde van 791,58 euro. Daarnaast betreft het de export van bepaalde warmtewisselaars of condensoren met warmte-uitwisseloppervlak (verordening 267/2012, bijlage III.A2.009) met een waarde van 22.498,00 euro.

¹ Waaronder alle goederen en technologie in de lijsten van de Groep van Nucleaire Exportlanden en het Missile Technology Control Regime

In 2012 werd één vergunning geweigerd op basis van de beperkende maatregelen ten aanzien van Iran: de export van ringvormige afdichtingen en pakkingen met een binnendiameter van 400mm of minder (Verordening 961/2010, IV.A1.003)¹. Ook in voorgaande jaren werden op basis van deze beperkende maatregelen exportvergunningen voor Iran geweigerd (zie tabel 20 in bijlage).

¹ Het betreft meer in het bijzonder ringvormige afdichtingen en pakkingen met een binnendiameter van 400 mm of minder, vervaardigd van een of meer van de volgende materialen:

- a. copolymeren van vinylideenfluoride met 75 % of meer bèta-kristallijnstructuur zonder strekken;
- b. gefluoreerde polyimiden die 10 of meer gewichtspersenenten gebonden fluor bevatten;
- c. gefluoreerde fosfazeenelastomeren die 30 of meer gewichtspersenenten gebonden fluor bevatten;
- d. polychloortrifluorethyleen (PCTFE, bijvoorbeeld Kel-F);
- e. fluorelastomeren (bijvoorbeeld Viton, Tecnoflon);
- f. polytetrafluorethyleen (PTFE).

5 Export van de meest gevoelige producten

In dit hoofdstuk richten we ons op de overbrenging en export van producten die staan opgelijst in Bijlage IV van Verordening 428/2009. Het betreft een reeks van erg gevoelige dual-use producten waarvoor zelfs bij intra-communautaire overbrenging een vergunning vereist is. Deze lijst van producten is opgedeeld in twee delen. Voor producten uit Deel 1 van de lijst kunnen EU-lidstaten een nationale algemene vergunning uitreiken. Voor producten uit Deel 2 van de lijst is dit echter niet mogelijk en is steeds een individuele of globale vergunning vereist, ongeacht of het een intracommunautaire overbrenging of een extra-communautaire export betreft. De producten die staan opgelijst in Deel 2 van Bijlage IV van Verordening 428/2009 betreffen dus de meest gevoelige dual-use producten. Het betreft hoofdzakelijk nucleair gerelateerde producten (technologie onder het regime van de Nuclear Suppliers Group), maar ook een aantal producten (ricine en saxitoxine) uit hoofde van het Verdrag inzake chemische wapens en een aantal bijkomende materialen, producten en technologie.¹

Zoals voorzien in de Verordening werden in 2012 voor de overbrenging van deze producten naar andere EU-lidstaten individuele en globale vergunningen uitgereikt in Vlaanderen. Ook voor de export naar landen die geen deel uitmaken van de Europese Unie werden voor deze producten exportvergunningen uitgereikt (zie tabel 15). Voor de extra-communautaire export werden een aantal opmerkelijke vergunningen uitgereikt. Zo werden in 2012 voor deze erg gevoelige dual-use producten twee globale vergunningen (zonder een beperking van eindgebruiker) uitgereikt door de Vlaamse overheid. Het betreft meer bepaald vergunningen voor de export van deuterium/zwaar water naar 15 bestemmingslanden (waaronder Maleisië). Dit betekent dat het Vlaams bedrijf dat deze vergunning kreeg deuterium/zwaar water mag exporteren naar alle bestemmingen in de 15 opgelijste landen. Dit is opmerkelijk omdat het erg gevoelige producten betreft die bovendien een geschiedenis van afwending en ongewenste nucleaire proliferatie hebben. Deuterium kan gebruikt worden om “zwaar water” te maken en zwaar water (deuteriumoxide) kan op zijn beurt gebruikt worden voor de productie van waterstofbommen. Deze producten zijn van groot belang met betrekking tot de risico's voor nucleaire proliferatie omdat men met zwaar water reactoren kernwapens kan maken zonder over verrijkt uranium te beschikken. Zo zouden landen als Israël en India gebruik gemaakt hebben van zwaar water om hun kernwapens te vervaardigen. Bovendien is dit zwaar water ook via valse verklaringen, afwending en ongewenst wederuitvoer tot in deze landen geraakt.⁴

¹ De volledige lijst van producten uit Deel 2 van Bijlage IV is opgenomen in de bijlage van dit rapport.

Tabel 15: Overzicht van de uitgereikte vergunningen voor producten uit Deel 2 van Bijlage IV van Verordening 428/2009, 2012^I

Type vergunning	Product	Bestemming	Waarde
Intra-communautaire overbrenging			
2 individuele vergunningen	Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	Duitsland	21.892.580,00
3 individuele vergunningen	Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	Frankrijk	47.640,00
Individuele vergunning	Verrijkt lithium (CAT1 C233)	Frankrijk	3.025,00
Individuele vergunning	Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	Oostenrijk	4.200,00
3 individuele vergunningen	Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	Verenigd Koninkrijk	104.090,00
Globale vergunning	Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	Duitsland	45.274.088,00
Extra-communautaire uitvoer			
Individuele vergunning	Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	Australië	1.305,00
Individuele vergunning	Uitrusting voor fabrieken speciaal ontworpen voor de vervaardiging van splijtstofelementen voor kernreactoren (CAT0 B005)	Brazilië	76.290,43
Individuele vergunning	Natuurlijk/verarmd uraan of thorium (CAT0 C001) en deuterium/zwaar water (CAT0 C003)	Israël	1.040,00
Individuele vergunning	Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	Japan	160.000,00
Individuele vergunning	Deuterium/zwaar water (CAT0 C003) en triethylfosfiet (CAT1C350.30)	Jordanië	734,11
Individuele vergunning	Uitrusting voor fabrieken speciaal ontworpen voor de vervaardiging van splijtstofelementen voor kernreactoren (CAT0 B005)	Kazachstan	924.353,00
Individuele vergunning	Instrumenten voor neutronenwaarneming en –meting (CAT0 A001.j)	Rusland	22.140,00
4 individuele vergunningen	Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	Verenigde Staten	9.017.602.50
Individuele vergunning	Verrijkt lithium (CAT1 C233)	Verenigde Staten	10.000,00
3 individuele vergunningen	Deuterium/zwaar water (CAT0 C003)	Wit-Rusland	189,43
Individuele vergunning	Uitrusting voor fabrieken speciaal ontworpen voor de vervaardiging van splijtstofelementen voor kernreactoren (CAT0 B005)	Zuid-Korea	770.967,00
Individuele vergunning	Speciale splijtstoffen (CAT0 C002)	Zuid-Korea	1.640,00
Individuele vergunning	Verrijkt lithium (CAT1 C233)	Zwitserland	275,00
Globale vergunning	Deuterium/zwaar water (CAT0 C003)	Maleisië	45.000,00
Globale vergunning	Deuterium/zwaar water (CAT0 C003)	14 landen ^{II}	220.000,00

^I In dit overzicht werden alle vergunningen voor speciale splijtstoffen opgenomen. In Deel 2 zijn echter enkel “gescheiden plutonium” en “uraan, verrijkt in de isotopen 233 of 235” opgenomen. In de verslagen van de Vlaamse overheid wordt deze opdeling in speciale splijtstoffen echter niet gemaakt vandaar de opname van de volledig categorie van “speciale splijtstoffen” (CAT0 C002) in dit overzicht.

^{II} Algerije, Brazilië, China, Hongkong, India, Marokko, Montenegro, Rusland, Servië, Singapore, Taiwan, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea

De exporten van deuterium/zwaar water met globale vergunningen vanuit Vlaanderen in 2012 zijn geen alleenstaande gevallen. Ook in de voorgaande jaren werden regelmatig globale vergunningen uitgereikt voor de export van deze producten. Een analyse van deze vergunningen toont aan dat sinds 2008 globale vergunningen voor deze producten worden uitgereikt voor export naar Maleisië. De laatste jaren betreft het vergunningen voor de export ter waarde van maximaal 40-45.000 euro per jaar. Sinds 2007 wordt elk jaar ook een globale vergunning uitgereikt voor de export van deze producten naar dezelfde 13 à 15 bestemmingslanden. Opvallend daarbij is dat de waarde van deze vergunningen stelselmatig is toegenomen: van 4.000 euro in 2007 naar 220.000 euro in 2012. Opmerkelijk, gezien de risico's op nucleaire proliferatie van de producten, is dat in geen enkele vergunning een beperking van eindgebruiker werd opgelegd door de Vlaamse overheid. Meer informatie over deze vergunningen en het daadwerkelijk gebruik ervan door Vlaamse bedrijven ontbreekt in de verslagen van de Vlaamse overheid.

Tabel 16: *Overzicht van de globale vergunningen voor deuterium/zwaar water (CATO COO3), 2007-2012*

Jaar	Bestemmingslanden	Waarde
2007	Algerije, Brazilië, China, India, Marokko, Rusland, Servië-Montenegro, Singapore, Taiwan, Tunesië, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea	4.000,00
2008	Algerije, Brazilië, China, Hongkong, India, Marokko, Rusland, Servië-Montenegro, Singapore, Taiwan, Tunesië, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea	6.000,00
2008	Algerije, Brazilië, China, Hongkong, India, Marokko, Rusland, Servië-Montenegro, Singapore, Taiwan, Tunesië, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea	60.000,00
2008	Maleisië	7.000,00
2008	Maleisië	40.000,00
2009	Maleisië	40.000,00
2009	Algerije, Brazilië, China, Hongkong, India, Marokko, Rusland, Servië-Montenegro, Singapore, Taiwan, Tunesië, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea	65.000,00
2010	Maleisië	40.000,00
2010	Algerije, Brazilië, China, Hongkong, India, Marokko, Montenegro, Rusland, Servië, Singapore, Taiwan, Tunesië, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea	65.000,00
2011	Maleisië	45.000,00
2011	Algerije, Brazilië, China, Hongkong, India, Marokko, Montenegro, Rusland, Servië, Singapore, Taiwan, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea	110.000,00
2012	Maleisië	45.000,00
2012	Algerije, Brazilië, China, Hongkong, India, Marokko, Montenegro, Rusland, Servië, Singapore, Taiwan, Turkije, Zuid-Afrika en Zuid-Korea	220.000,00

6 Geweigerde vergunningsaanvragen

In 2012 werden 9 aanvragen voor de export van dual-use producten geweigerd door de Vlaamse overheid. Deze vergunningen hebben een gezamenlijke waarde van 3,4 miljoen euro. Dit is veruit de hoogste waarde van geweigerde vergunningen sinds deze gegevens publiek worden gemaakt door de dienst controle strategische goederen. Dit komt met name door de hoge waarde van de geweigerde vergunningen voor de export van isostatische persen naar China (1,3 miljoen euro) en Taiwan (1,1 miljoen euro) (zie tabel 18). Net als in voorgaande jaren werd in 2012 geen enkele vergunningsaanvraag geweigerd voor producten bestemd voor EU-lidstaten.

Tabel 17: Overzicht van aantal en waarde van geweigerde uitvoervergunningen voor producten voor tweëerlei gebruik, 2007-2012

Jaar	Aantal geweigerde vergunningen	Waarde van geweigerde vergunningen
2007	4	504.306,00
2008	2	702.007,90
2009	3	557.321,24
2010	9	607.009,14
2011	10	904.162,40
2012	9	3.433.763,61

In voorgaande jaren hadden de geweigerde vergunningen meestal betrekking op export naar Iran of India.¹ In 2012 werden vergunningen geweigerd voor export naar 6 landen. Slechts een weigering had betrekking op export naar Iran, meer bepaald de export van ringvormige afdichtingen en pakkingen die vergunningsplichtig is op basis van de beperkende maatregelen zoals opgenomen in Verordening 961/2010 (zie hoofdstuk 4). Verder werden er vergunningen geweigerd voor isostatische persen naar China en Taiwan, en coördinatiemeetmachines naar Turkije.

Opvallend is de weigering van de export naar Wit-Rusland van goederen die onder de catch-all clause (art.4) vallen. Meer informatie over deze geweigerde transactie werd niet vrijgegeven door de Vlaamse overheid. Ook de weigering van exportvergunningen voor beeldcamera's met *focal plane arrays* naar Israël en Turkije zijn opmerkelijk aangezien voor beide landen een maand later een gelijkaardige individuele vergunning wel werd toegestaan. Bovendien werden voor deze dual-use producten in 2012, net als in voorgaande jaren, meerdere globale vergunningen uitgereikt met Israël en Turkije als toegelaten bestemmingslanden.

De achterliggende motivatie voor de weigeringen wordt niet meegedeeld in de maandrapporten van de Vlaamse overheid.

¹ Van 29 geweigerde vergunningen in de periode 2007-2011 vermelden er 22 vergunningen een van deze twee landen als land van bestemming of eindgebruik.

Tabel 18: *Overzicht van de geweigerde uitvoervergunningen voor producten voor tweëerlei gebruik, 2012*

Land van bestemming	Aard producten	Waarde
China	Isostatische persen (CAT2 B204)	1.292.000,00
Iran	Ringvormige afdichtingen en pakkingen (Verordening 961/2010, Bijlage IV., A1.003)	12.584,00
Israël	Technologie voor de ontwikkeling en productie van geïntegreerde schakelingen voor analoog/digitaal omzetters (CAT3 E001 m.b.t. A001.a.5.a)	295.000,00
Israël	Beeldcamera's met focal plane arrays (CAT6 A003.b.4.b)	2.539,85
Taiwan	Isostatische persen (CAT2 B204)	620.000,00
Taiwan	Isostatische persen (CAT2 B204)	460.000,00
Turkije	Computergestuurde of numeriek bestuurd coördinatenmeetmachines (CAT2 B006.a)	99.890,00
Turkije	Beeldcamera's met focal plane arrays (CAT6 A003.b.4.b)	10.136,00
Wit-Rusland	Catch-all (Verordening 428/2009, artikel 4)	641.613,76

7 Conclusies

Beperkt aantal vergunningen voor intra-communautaire overbrenging

Door het principe van vrij verkeer van goederen is voor de overbrenging naar andere EU-lidstaten van slechts een beperkt aantal – zeer gevoelige – dual-use producten een vergunning vereist. In 2012 reikte de Vlaamse overheid hiervoor 10 individuele vergunningen en 3 globale vergunningen uit. Geen enkele vergunningsaanvraag werd geweigerd. De individuele vergunningen, met een waarde van 22,1 miljoen euro, hebben betrekking op de overbrenging van speciale splijtstoffen en verrijkt lithium. Deze producten zijn hoofdzakelijk bestemd voor Duitsland, maar ook voor Frankrijk, Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk. De globale vergunningen hebben betrekking op een vergunning voor speciale splijtstoffen bestemd voor Duitsland (45,3 miljoen euro) en twee vergunningen voor materialen voor het absorberen van elektromagnetische golven en polythiofeen (samen 8 miljoen euro) bestemd voor alle EU-lidstaten (met uitzondering van Luxemburg en Nederland, waarvoor geen vergunning vereist is).

Extra-communautaire export: verscheidenheid aan producten en landen

Voor de extra-communautaire export van dual-use producten werden in 2012 190 individuele vergunningen en 85 globale vergunningen uitgereikt in Vlaanderen. Het betreft vooral de export van producten uit de goederencategorieën “nucleaire goederen” (CAT0), “speciale materialen en aanverwanten” (CAT1), “materiaalbewerking” (CAT2), “sensoren en lasers” (CAT6) en “ruimtevaart en voorstuwing” (CAT9). Voor producten uit de overige goederencategorieën (“elektronica” (CAT3) en “telecommunicatie en informatiebeveiliging” (CAT5)) is de export eerder beperkt. Voor een aantal andere goederencategorieën werden geen exportvergunningen aangevraagd, bijvoorbeeld “computers” (CAT4), “navigatie en vliegtuigelementen” (CAT7) en “zeewezen en schepen” (CAT8).

We kunnen vaststellen dat enkel de wereldwijde export van “speciale materialen en aanverwante apparatuur” (CAT1) een breed gamma van producten beslaat. De export van dual-use producten uit de overige goederencategorieën bestaat uit een eerder beperkt gamma van producten. Zo betrof de export van sensoren en lasers (CAT6) vrijwel uitsluitend beeldcamera's en *focal plane arrays*, terwijl de export van producten voor ruimtevaart en voorstuwing (CAT9) enkel uit onbemande luchtvaarttuigen en bijhorende lanceerinrichtingen en programmatuur bestaat.

Het gebruik van algemene en globale vergunningen maakt het moeilijk om evoluties vast te stellen. Wel vallen een aantal vergunningen op. Zo werden er in 2012 vergunningen uitgereikt voor de export van nucleaire goederen naar Kazachstan en Israël en voor de export van beeldcamera's, elektronica en een grote verscheidenheid aan gevoelige chemische stoffen naar het Midden-Oosten. Verder werden ook vergunningen uitgereikt voor de export van systemen voor informatiebeveiliging naar Libië en Pakistan.

Vergunde export van gevoelige producten naar Iran ter waarde van 83.797 euro

Vanuit de internationale gemeenschap werden de voorbije jaren verschillende sancties genomen tegen Iran uit vrees dat het land kernwapens wil ontwikkelen. Deze beperkende maatregelen hebben ook betrekking op de export van dual-use producten. Met de aanneming van Verordening 267/2012 begin 2012 werd de export van bijna alle dual-use producten (zoals opgelijst in Bijlage 1 van Verordening 428/2009) naar Iran verboden. Verder werd ook een verbod opgelegd voor een reeks andere gevoelige producten die zouden kunnen bijdragen tot de verrijking, opwerking van uranium of zwaar water of tot het ontwikkelen van systemen voor het overbrengen van kernwapens (Bijlage II van Verordening 267/2012). Bijkomend werd een vergunningsplicht opgelegd voor de export naar Iran van een andere reeks van gevoelige producten met mogelijk dezelfde finaliteit (Bijlage III van Verordening 267/2012).

Naast de bepalingen van Verordening 267/2012 kunnen EU-lidstaten ook gebruik maken van de catch-all bepalingen van Verordening 428/2009 voor het afdwingen van een vergunningsplicht voor producten die niet staan opgelijst in de Verordening, maar die onder andere gebruikt kunnen worden voor de ontwikkeling, de productie, de behandeling, de bediening, het onderhoud, de opslag, de opsporing, de herkenning of de verspreiding van chemische, biologische of nucleaire wapens of andere nucleaire explosiemiddelen (of voor de raketten die dergelijke wapens naar hun doel kunnen voeren). Op basis van deze catch-all clause werd in 2012 voor export naar Iran bij 5 transacties een vergunningsplicht ingeroepen en werd uiteindelijk een vergunning uitgereikt. Het is onduidelijk welke transacties en producten precies onder deze vergunning vallen, enkel dat de gezamenlijke waarde ervan ongeveer 60.000 euro bedraagt.

Verder werd het afgelopen jaar, op basis van de beperkende maatregelen ten aanzien van het land, een vergunningsplicht opgelegd voor de export van ringvormige afdichtingen en pakkingen vervaardigd van fluorelastomeren (791,58 euro) en van warmtewisselaars of condensoren met warmte-uitwisseloppervlak (22.498 euro). Na behandeling van de dossiers, werden beide vergunningen uiteindelijk toegestaan door de Vlaamse overheid.

In 2012 werd slechts één exportvergunning voor Iran geweigerd door de Vlaamse overheid. Het betreft de export van bepaalde ringvormige afdichtingen en pakkingen die vergunningsplichtig was op basis van de beperkende maatregelen ten aanzien van het land.

Recordwaarde van geweigerde dual-use export

In voorgaande jaren waren de weigeringen voor exportvergunningen beperkt tot een gering aantal bestemmingslanden (hoofdzakelijk Iran en India). In 2012 werden 9 vergunningsaanvragen geweigerd voor dual-use export naar 6 landen (China, Iran, Israël, Taiwan, Turkije en Wit-Rusland). Deze geweigerde vergunningen hebben betrekking op verschillende types van dual-use producten (zoals isostatische persen, beeldcamera's en coördinatenmeetmachines) met een gezamenlijke waarde van 3,4 miljoen euro. De waarde van de geweigerde dual-use export ligt hiermee ongeveer viermaal zo hoog als in 2011 en is de hoogste sinds informatie over deze gegevens publiek wordt gemaakt door de Vlaamse overheid (2007).

De geweigerde export doet een aantal vragen rijzen met betrekking tot de consistentie van het gevoerde beleid. Zo werden in 2012 een aantal individuele vergunningen voor export van beeldcamera's naar Israël en Turkije geweigerd terwijl in datzelfde jaar meerdere globale

vergunningen werden uitgereikt voor dezelfde producten naar dezelfde bestemmingslanden. Op deze globale vergunningen werden geen beperkingen van eindgebruikers opgelegd waardoor deze beeldcamera's dus toch kunnen uitgevoerd worden naar bestemmingen waarvoor individuele vergunningsaanvragen werden geweigerd.

Toegenomen export van de meest gevoelige dual-use producten met globale vergunningen zonder beperking van eindgebruiker

Zowel voor intracommunautaire overbrenging als voor extra-communautaire export kunnen we een toename van het gebruik van globale vergunningen vaststellen (vooral globale vergunningen waarbij slechts één bestemmingsland wordt vermeld). Deze toename heeft belangrijke gevolgen voor de controle op het eindgebruik van de Vlaamse dual-use producten aangezien globale vergunningen de Vlaamse exporteur toelaten om een aantal vooraf bepaalde producten uit te voeren naar alle bestemmingen in alle landen die zijn opgenomen in de vergunning (op voorwaarde dat de waarde van de export binnen de waarde van de vergunning blijft). Hierdoor ligt het risico op ongewenst eindgebruik bij globale vergunningen beduidend hoger dan bij individuele vergunningen. Met het oog op het vermijden van ongewenst eindgebruik legt de Vlaamse overheid bij een aantal globale vergunningen steeds vaker een beperking op m.b.t. de mogelijke eindgebruikers in deze bestemmingslanden: in 2012 werd in bijna de helft van alle globale vergunningen een beperking van de eindgebruiker opgelegd (vooral bij globale vergunningen met slechts één bestemmingsland). Terwijl in het verleden de beperking van eindgebruiker hoofdzakelijk werd opgelegd bij globale vergunningen voor een specifiek type van producten naar specifieke bestemmingsregio's, kunnen we voor 2012 vaststellen dat deze beperkingen betrekking hebben op een breder gamma van producten. Zo werden in 2012 bijvoorbeeld voor het eerst beperkingen opgelegd bij globale vergunningen voor de export van dual-use beeldcamera's en onbemande luchtvaarttuigen.

Opmerkelijk is dat in 2012 ook globale vergunningen zonder een beperking van eindgebruikers werden uitgereikt voor de export van de meest gevoelige dual-use producten, meer bepaald de producten die staan opgelijst in Deel 2 van Bijlage IV van Verordening 428/2009. Het betreft producten die zo gevoelig zijn dat zelfs voor overbrenging naar andere EU-lidstaten een vergunning vereist is. Zo werden het afgelopen jaar twee globale vergunningen uitgereikt voor de export van deuterium/zwaar water: materialen die gebruikt kunnen worden voor de productie van waterstofbommen. Omdat men met deze producten kernwapens kan ontwikkelen zonder over verrijkt uranium te beschikken worden ze gekenmerkt door een groot risico voor nucleaire proliferatie. Eén vergunning had betrekking op de export van deze producten naar Maleisië, de andere vergunning op export naar 14 mogelijke landen. In geen van beide vergunningen werd een beperking van eindgebruikers opgelegd. Uit de gegevens van de Vlaamse overheid blijkt bovendien dat dit soort vergunningen al verschillende jaren wordt uitgereikt en dat de waarde ervan significant en stelselmatig is toegenomen. Deze vaststelling doet de vraag rijzen hoe de Vlaamse overheid het eindgebruik bij de export van de meest gevoelige dual-use producten controleert.

8 Bijlage

8.1 Bijkomende tabellen

Tabel 19: Overzicht van globale vergunningen met een beperking op eindgebruikers, 2012

Aard van producten	Waarde
Materialen voor het absorberen van elektromagnetische golven (CAT1 C001.a)	
- Hongkong (land van eindgebruik: China)	500.000,00
- Hongkong (landen van eindgebruik: China en Taiwan)	300.000,00
- India	150.000,00
- Hongkong	150.000,00
- Hongkong	150.000,00
- Hongkong	150.000,00
- Hongkong (land van eindgebruik: Maleisië)	150.000,00
- Hongkong (land van eindgebruik: Zuid-Korea)	150.000,00
- Hongkong (land van eindgebruik: China)	150.000,00
- Hongkong (land van eindgebruik: Maleisië)	150.000,00
- Hongkong (land van eindgebruik: Maleisië)	150.000,00
- Taiwan	150.000,00
- Turkije	150.000,00
- Hongkong (land van eindgebruik: China)	100.000,00
- Hongkong (land van eindgebruik: China)	100.000,00
- Hongkong (land van eindgebruik: China)	100.000,00
- Zwitserland	50.000,00
- Zwitserland	500.000,00
Materialen voor het absorberen van polythiofeen (CAT1 C001.c.3)	
- Taiwan	800.000,00
Dimethylamine (CAT1 C350.16)	
- Argentinië	80.000,00
- Zuid-Korea	80.000,00
Natriumcyanide (CAT1 C350.45)	
- Burkina Faso	11.591.441,16
- Egypte, Ethiopië, Ghana, Mauritanië, Namibië, Zuid-Afrika	10.841.078,60
- Democratische Republiek Congo	9.177.868,80
- Zuid-Afrika	6.883.401,60
- Bolivia, Chili, Mexico, Peru	6.710.000,00
- Burkina Faso	4.780.140,00
- Botswana	3.623.400,00
- Ivoorkust	3.505.436,00
Symmetrisch algoritme met een sleutellengte van meer dan 56 bits (CAT5 A002.a.1.a)	
- Frans-Guyana, Frans-Polynesië, Nieuw-Caledonië, Réunion	29.552,00
Beeldcamera's met focal plane arrays (CAT6 A003.b.4.a)	
- Rusland	375.456,00
- Rusland	375.456,00
- Verenigde Arabische Emiraten	55.000,00

Onbemande luchtvaartuigen (CAT9 A012.a) met bijbehorende systemen (A012.b.2) en apparatuur (D004.e) en programmatuur en toestellen voor het hanteren, regelen, ontsteken of lanceren (A115.a) - China - Thailand - Indonesië - Verenigde Arabische Emiraten	3.943.000,00 1.083.750,00 994.150,00 999.750,00
Geïntegreerde schakelingen (CAT3 A001.a.10) en technologie voor de ontwikkeling of productie van deze schakelingen (CAT3 E001), programmatuur voor digitaal bestuurd radio-ontvangers (CAT5 D001 m.b.t. 5A001.b.5), technologie voor elektronisch fasegestuurde antennesystemen (CAT5 E001.a m.b.t. 5A001.d) en technologie voor de ontwikkeling van digitale ontvangstapparatuur (CAT5 E001.b.3) - China, Taiwan, Zuid-Korea	5.400.000,00

Tabel 20 : Overzicht van geweigerde individuele vergunningen (op basis van de beperkende maatregelen) voor export naar Iran, 2007-2012

Product	Vergunningen	Waarde
Verordening 423/2007		
- afdichtingen en pakkingen (Bijlage II, A1.003)	1 vergunning in 2010	92.209,16
Verordening 961 /2010		
- Bepaalde warmtewisselaars of condensoren met warmte-uitwisseloppervlak (Verordening 961/2010, Bijlage IV, A2.009)	1 vergunning in 2011	145.294,70
- Cold box en coldbox-uitrusting niet gespecificeerd in 2A1 (Verordening 961/2010, Bijlage VI., 2.A.3)	1 vergunning in 2011	35.524,20
- Ringvormige afdichtingen en pakkingen (Verordening 961/2010, Bijlage IV.A1.003)	1 vergunning in 2012	125.854,00

8.2 Overzicht van producten van Deel 2 van Bijlage IV van Verordening 428/2009

Producten uit hoofde van het Verdrag inzake chemische wapens

C351.d.4 Ricine

1C351.d.5 Saxitoxine

Producten voor NSG-technologie

Categorie 0 van bijlage I is in haar geheel opgenomen in bijlage IV, met uitzondering van de volgende materialen:

- OC001: deze rubriek is niet opgenomen in bijlage IV;
- OC002: deze rubriek is niet opgenomen in bijlage IV met uitzondering van speciale splijtstoffen als hieronder:
 - a) gescheiden plutonium;
 - b) "uraan, verrijkt in de isotopen 233 of 235" tot meer dan 20 %;
- OD001: (programmatuur) is opgenomen in bijlage IV, behoudens voor zover betrekking hebbend op rubriek OC001 of producten van rubriek OC002 die niet zijn opgenomen in bijlage IV;
- OE001: (technologie) is opgenomen in bijlage IV, behoudens voor zover betrekking hebbend op rubriek OC001 of producten van rubriek OC002 die niet zijn opgenomen in bijlage IV.

NB: Voor OC003 en OC004 alleen indien voor gebruik in "kernreactoren" (binnen OA001.a).

1B226 Elektromagnetische isotopenscheiders, ontworpen voor of uitgerust met enkelvoudige of meervoudige ionenbronnen die een totale ionenbundelstroom van 50 mA of meer kunnen leveren.

Noot: 1B226 omvat tevens scheiders:

a. geschikt voor het verrijken van stabiele isotopen;

b. waarbij de ionenbronnen en collectors zich in het magneetveld bevinden en configuraties waarbij deze zich buiten het veld bevinden.

1C012 Materialenⁱ, als hieronder:
b. "door opwerking verkregen" neptunium-237 in iedere vorm."ⁱⁱ

ⁱ *Technische noot: Deze materialen worden doorgaans voor nucleaire warmtebronnen gebruikt.*

ⁱⁱ *Noot: 1C012.b is niet van toepassing op zendingen die hoogstens 1 gram neptunium-237 bevatten*

- 1B231** Tritiuminstallaties of -fabrieken, en apparatuur daarvoor, als hieronder:
- a. installaties of fabrieken voor het produceren, terugwinnen, extraheren, concentreren of behandelen van tritium;
 - b. apparatuur voor tritiuminstallaties of -fabrieken, als hieronder:
 1. waterstof- of heliumkoeleenheden die kunnen koelen tot 23K (-250 °C) of lager, met een warmteafvoercapaciteit groter dan 150 W;
 2. opslag- of zuiveringssystemen voor waterstofisotopen die gebruikmaken van metaalhydriden als opslag- of zuiveringsmedium.
- 1B233** Installaties of fabrieken voor het scheiden van lithiumisotopen en apparatuur daarvoor, als hieronder:
- a. installaties of fabrieken voor het scheiden van lithiumisotopen;
 - b. apparatuur voor het scheiden van lithiumisotopen, als hieronder:
 1. gestapelde kolommen voor vloeistof-vloeistofwisselkolommen, speciaal ontworpen voor lithiumamalgamen;
 2. kwik- en/of lithiumamalgampompen;
 3. lithiumamalgam-elektrolysecellen;
 4. verdampers voor geconcentreerde lithiumhydroxideoplossingen.
- 1C233** Lithium, verrijkt in de lithium-6-isotoop (⁶Li) tot meer dan de natuurlijke abundantie, en producten of toestellen die verrijkt lithium bevatten, als hierna: elementair lithium, legeringen, lithiumverbindingen, mengsels die lithium bevatten, fabrikaten daarvan en afval of schroot van deze stoffen.^I
- 1C235** Tritium, tritiumverbindingen en mengsels welke tritium bevatten, waarin de verhouding van het aantal tritiumatomen tot het aantal waterstofatomen groter is dan 1:1 000, en producten of toestellen die een van voorgaande stoffen bevatten.^{II}
- 1E001** "Technologie" overeenkomstig de algemene technologienoot voor het "ontwikkelen" of "vervaardigen" van apparatuur of materialen, bedoeld in 1C012.b.
- 1E201** "Technologie" overeenkomstig de algemene technologienoot betreffende het "gebruik" van goederen, bedoeld in 1B226, 1B231, 1B233, 1C233 of 1C235.
- 3A228** Schakelelementen, als hieronder:
- a. buizen met koude kathode, al dan niet met gas gevuld, die op dezelfde wijze als een vonkbrug werken, en alle volgende kenmerken hebben:
 1. drie of meer elektroden,
 2. een maximale anodespanning van 2 500 V of meer,
 3. een maximale anodestroomsterkte van 100 A of meer, en
 4. een anodevertragingstijd van 10 microseconden of minder;^{III}
 - b. gestuurde vonkbruggen met beide volgende kenmerken:
 1. een anodevertragingstijd van 15 microseconden of minder; en
 2. een toelaatbare maximale stroomsterkte van 500 A of meer.

^I *Noot: 1C233 is niet van toepassing op thermoluminescentie-stralingsmeters.*

Technische noot: De natuurlijke abundantie van de lithium-6-isotoop is ongeveer 6,5 gewichtspercenten (7,5 % op atomaire basis).

^{II} *Noot: 1C235 is niet van toepassing op een product of toestel dat minder dan $1,48 \times 10^3$ GBq (40 Ci) tritium in welke vorm dan ook bevat.*

^{III} *Noot: Onder 3A228 vallen met gas gevulde krytronbuizen en vacuümsprytronbuizen*

- 3A231** Neutronengeneratorsystemen, met inbegrip van buizen, met beide volgende kenmerken:
- a. ontworpen om te werken zonder uitwendig vacuümsysteem; en
 - b. gebruikmakend van elektrostatische versnelling voor het opwekken van een tritium-deuterium-kernreactie
- 3E201** "Technologie" volgens de algemene technologienoot voor het "gebruik" van apparatuur, bedoeld in 3A228.a, 3A228.b of 3A231.
- 6A203** Camera's en onderdelen, anders dan vermeld in 6A003, als hieronder:
- a. mechanisch roterende spiegelcamera's, als hieronder, en speciaal daarvoor ontworpen onderdelen:
 - 1. beeld ("framing")-camera's met een registratiesnelheid groter dan 225 000 beelden per seconde,
 - 2. "streak"-camera's met een opnamesnelheid groter dan 0,5 mm per microseconde.^I
- 6A225** Snelheidsinterferometers voor het meten van snelheden van meer dan 1 km per seconde over een tijdsinterval van minder dan 10 microseconden.^{II}
- 6A226** Druksensoren, als hieronder:
- a. manganinedrukmetingen voor druk hoger dan 10 GPa;
 - b. kwartsdrukopnemers voor druk hoger dan 10 GPa.

^I Noot: De in 6A203.a bedoelde onderdelen van zulke camera's zijn onder meer synchroniserende elektronische eenheden en rotorsamenstellen bestaande uit turbines, spiegels en lagers.

^{II} Noot: In 6A225 zijn bedoeld snelheidsinterferometers zoals VISARs (Velocity interferometer systems for any reflector) en Dia's (Doppler laser interferometers) enz.

Eindnoten

- ¹ <http://iwww.vlaanderen.be/wapenhandel>
- ² Duquet, N. (2011), *Vlaamse buitenlandse handel in producten voor tweeërlei gebruik 2010*, Brussel: Vlaams Vredesinstituut.
- ³ Besluit 2012/35/GBVB van de Raad van 13 januari 2012 houdende wijziging van besluit 2010/413/GBVB betreffende beperkende maatregelen tegen Iran
- ⁴ Barbé, L. (2012), *België en de bom: de rol van België in de proliferatie van kernwapens*, <http://www.lucbarbe.be/sites/default/files/boek/files/Belgie-en-de-bom.pdf>; Milhollin, Gary (1988), Norway's Heavy Water Scandals, *Aftenposten*, 14 september, <http://www.wisconsinproject.org/pubs/editorials/1988/heavywaterscandals.htm>; BBC: U.K. sold Israel 20 tons of heavy water in the late 1950s, *Haaretz*, 4 augustus 2005, <http://www.haaretz.com/news/bbc-u-k-sold-israel-20-tons-of-heavy-water-in-the-late-1950s-1.165899>; UK 'cover-up' on Israel's nukes, *BBC News*, 9 december 2005, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/4515586.stm>

COLOFON

Auteurs:

Milou Dubois

Nils Duquet

Eindredactie:

Tomas Baum

Wies De Graeve

Drukwerk:

Drukkerij Vlaams Parlement

Drukekrij Artoos

Verantwoordelijke uitgever:

Tomas Baum, Leuvenseweg 86, 1000 Brussel

Brussel, 22 augustus 2013

ISBN 9789078864622

Disclaimer

Hoewel door het Vlaams Vredesinstituut uiterste zorgvuldigheid werd betracht bij de redactie van dit document, kan het niet aansprakelijk worden geacht of gesteld voor mogelijke vergissingen of onvolledigheden. Tevens wordt geen enkele vorm van aansprakelijkheid aanvaard voor enig gebruik dat een lezer van dit document maakt.

Het Vlaams Vredesinstituut werd bij decreet opgericht door het Vlaams Parlement als onafhankelijk instituut voor vredesonderzoek. Het Vredesinstituut voert wetenschappelijk onderzoek uit, documenteert relevante informatiebronnen, en informeert en adviseert het Vlaams Parlement en het brede publiek inzake vredesvraagstukken.

Vlaams Vredesinstituut

Leuvenseweg 86

1000 Brussel

tel. +32 2 552 45 91

vredesinstituut@vlaamsparlement.be

www.vlaamsvredesinstituut.eu